

Пах свежай газеты і кавы

Як змагацца з гістарычнымі фальсіфікацыямі

Зноў цягне ў космас!

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

АБ ЖЫЦЦІ І ЛІТАРАТУРЫ

Гутарылі Аляксандр Лукашэнка і вядомы паэт сучаснасці Яўгеній Ёўтушэнка

Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка 5 мая сустрэўся з вядомым савецкім і расійскім паэтам Яўгеніем Ёўтушэнкам. Аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў прэс-службе кіраўніка дзяржавы.

ПРАЦАВАЦЬ ТРЭБА НЕ НА СКЛАД

Прэзідэнт патрабуе прыняцця мер па захаванні працоўных калектываў на прадпрыемствах

Такую задачу Аляксандр Лукашэнка паставіў, прымаючы з дэкларам міністра працы і сацыяльнай абароны Марыяну Шчоткіну, паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

«Гэтага праблема больш за ўсё тычыцца міністра прамысловасці. Але хацеў бы і вас папярэдзіць, каб вы ва ўрадзе за гэтым пытаннем паназіралі і ажыццявілі кантроль. У нас на некаторых даволі буйных прадпрыемствах па пэўных прычынах, не буду іх называць, мы ўжо не аднойчы пра гэта казалі, складалася вельмі напружаная сітуацыя, абставіны, — адзначыў кіраўнік дзяржавы. — Мы ні ў яким выпадку не павінны дапусціць таго, каб іх, гэтых прадпрыемстваў, страціць. Гэта выключана». «Гэта не значыць, што мы павінны на плячах іх несці, яны павінны працаваць і, я скажу па-народнаму, «укальваць» на поўную катушку, калі хочучь выжыць і захавацца. Але і дзяржава не мае права іх страціць», — сказаў Прэзідэнт.

Па словах Аляксандра Лукашэнка, неабходна распачаць комплекс мер. «Але самая галоўная мера, і вы павінны за гэтым сачыць, — захаваць працоўныя калектывы. Крызіс калі-небудзь скончыцца, рана ці позна, мы ўжо іх перажывалі не аднойчы, але калі выходзіш з крызісу і на тваю прадукцыю ёсць попыт, а няма рабочага люду, няма рабочага класа, які вырабляў гэтую прадукцыю, тады бяда. Таму любымі спосабамі і сродкамі трэба захаваць працоўныя калектывы, зрабіць усё для таго, каб людзі працавалі. І не на склад», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што мае намер у бліжэйшы час наведваць шэраг мінскіх прадпрыемстваў, а таксама ў рэгіёнах.

«Міністру прамысловасці была пастаўлена жалезнае ўмова: захаваць працоўныя калектывы. І калі мы дзесьці там замарозіліся на дадзеным этапе, то на працягу лета (да верасня людзі ж выйдуч з адпачынку) вядома, што ў іх за настрою будзе, вы добра разумееце — ім патрэбна праца, патрэбна зарплата, дзяцей у школу адпраўляць, сям'ю карміць, гэта вельмі важна — усё нармалізаваць, — лічыць кіраўнік дзяржавы. — Таму пытанне нумар адзін — захаваць працоўныя калектывы, а каб іх захаваць, трэба, каб людзі працавалі».

У той жа час Прэзідэнт падкрэсліў, што гэта не тычыцца так званых п'яніц і разгільдзяў. «Калі яны сёння не разумеюць сітуацыю і працягваюць гэта разгільдзяць, ім не месца ў працоўных калектывах. Але, зноў жа, я папярэдзіў кіраўнікоў і міністра: пад гэтую катэгорыю асоб заганяць невінаватых людзей катэгарычна забараняю! За гэта адкажа кожны кіраўнік і ўрад у тым ліку», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка даручыў Марыяне Шчоткінай узяць пад кантроль усе пытанні, якія датычацца працоўных калектываў. Ён таксама дадаў, што ў бліжэйшы час правядзе нараду з членамі ўрада і кіраўнікамі прадпрыемстваў па пытанні захавання працоўных калектываў.

Яшчэ адной тэмай, на якой акцэнтаваў увагу Прэзідэнт, стала сітуацыя з цэнамі ў краіне.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ў канцы мінулага-пачатку гэтага года ў краіне «супакоілі і валютны рынак, і цэны». У той жа час назіраецца павышэнне цэнаў на тавары і паслугі. Паводле слоў Прэзідэнта, гэтаму ёсць і аб'ектыўныя прычыны, у прыватнасці, рост курсу долара ў адносінах да беларускага рубля.

У ВЫСТАВЕ «СМІ ў БЕЛАРУСІ» ў ДЗЕЛЬНІЧАЕ БОЛЬШ ЗА 400 МЕДЫЯ

У нацыянальным выставачным цэнтры «БелЭкспа», што на вуліцы Янкі Купалы, 27 у Мінску, гэтымі днямі яблыку няма дзе ўпасці. Акрамя мінакоў і гасцей, што завіталі сюды проста так, тут процьма тытулаванага журналістаў: як карэспандэнтаў папярэвых выданняў, якіх, быць можа, вы ведаеце толькі па імёнах і прозвішчах, так і тэлевізійнікаў, чые твары добра вядомыя, бо амаль кожны дзень мільгаецца на блакітных экранах. Тут, на выставе СМІ, іх можна сустрэць проста так, у натуры, або знарком падысці пагутарыць да стэнда любімай газеты ці тэлеканала...

На адкрыццё выставы завіталі высокія госці. Сярод іх — намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Ігар БУЗЮОСКИ. Ён зачытаў прывітальнае слова Аляксандра Лукашэнка да ўдзельнікаў выставы:

«Гэта мерапрыемства з'яўляецца важнай падзеяй у жыцці медыйнай супольнасці, пэўным творчым экзаменам для прадстаўнікоў журналістыкі і публіцыстыкі. Сёння беларускія СМІ развіваюцца ў рэчышчы савецкага традыцыянальнага, актыўна ўкараняюць найноўшыя камунікацыйныя тэхналогіі. Каб яны і надалей удасканаліся, на час выставы запланаваны разнастайныя форумі і дыскусіі, творчыя сустрэчы».

Фота Яўгена ПІСЦЕКАВА

Фінансы

ДАСТУПНЫХ КРЭДЫТАЎ НА ЖЫЛЛЁ НЕ БУДЗЕ

Прынамсі, пакуль інфляцыя не дойдзе да адназначных паказчыкаў

Пра гэта заявіў падчас прэс-канферэнцыі старшыня праўлення Нацыянальнага банка Павел КАЛАУР. Адказваючы на пытанне пра неадпаведнасць нашых «іпатэчных» ста-

вак узроўню прапановы суседзяў (напрыклад Польшчы, Расіі), кіраўнік Нацбанка падкрэсліў неабходнасць «адказнай збалансаванай палітыкі» і нізкай інфляцыі.

У 2020 годзе — 5%?

«Вас не вельмі задаволіць мой адказ, — пачаў Павел Калаур. — Для таго, каб у нас былі стаўкі па іпатэчных крэдытах такія, як у Польшчы, трэба забяспечыць тую макраэканамічную стабільнасць, якая ёсць у эканоміцы гэтай краіны. Прычым забяспечыць на доўгі перыяд часу. На жаль, апошняй пяць гадоў пра гэта казаць нельга, бо мы бачылі нават гіперінфляцыю. Для таго, каб выйсці на больш нізкі ўзровень працэнтных ставак па крэдытах на жыллё, трэба выйсці на адназначныя лічбы па інфляцыі. Мы для сябе прагназуем базавую інфляцыю ў наступным годзе на ўзроўні не больш за 9%. У пяцігадовай праграме закладзены ўзровень інфляцыі, на які мы павінны выйсці да 2020 года — не больш за 5%. Нашы суседзі, Расійская Федэрацыя, прагназуе 4% ужо ў 2018 годзе».

А для гэтага патрэбна адказная збалансаваная палітыка. У найбліжэйшы час іпатэчных крэдытаў, як у Польшчы, у нас не будзе. Яны могуць быць толькі пры ўмове лгтавання працэнтных ставак праз бюджэт».

На даўгі хопіць

Пры гэтым, як кажа Павел Калаур, галоўная мэта дзейнасці Нацбанка — якасць падтрыманне цэнавай стабільнасці, захаванне пакупніцкай здольнасці насельніцтва. «Нізкая інфляцыя забяспечвае прадаказальны ўмовы, а гэта вельмі важна для інвестараў. Гэта ж вядзе і да зніжэння працэнтных ставак на крэдытны рынак». Нагадаем, што інфляцыя за квартал складала 4,9%. «Гэта адпавядае нашым прагнознам ацэнкам. За тры тыдні красавіка — калі 0,5%. Калі макраэканамічныя ўмовы ў цэлым будуць захаваны на сённяшнім узроўні, то мы ў стане забяспечыць тэмпы росту цен у межах заддзельных параметраў. Нават па ніжняй мяжы — 16%, — сказаў кіраўнік Нацбанка. «Мы вызначылі на бягучы год грашовую-крэдытную палітыку як манетарнае таргэтаванне. Іншымі

словамі, мы кантралюем эмсію. Вызначана, што прырост шырокай грашовай масы павінен быць не большым за 30% у год. Аднак гэта не значыць, што эканоміка не атрымае патрэбных грашовых рэсурсаў». Дарэчы, Павел Калаур сцвярджае, што для выканання сваіх абавязальнасцяў ва ўрада дастаткова рэсурсаў і ніякіх праблем не ўзнікну. «Разам з тым, каб не дапусціць змяншэння фінансавання эканомікі і яшчэ большага зніжэння ўнутранага попыту ва ўмовах спаду эканамічнай актыўнасці, мы з урадам шукаем інвестараў».

Дамоўленасці з АКФ ЕўрАзЭС

Перамовы Беларусі і Антыкрызіснага фонду ЕўрАзЭС аб новай краінавай праграме знаходзяцца на пачатковай стадыі. Бакі на экспертным узроўні абменьваюцца падыходамі, у тым ліку ў частцы памеру магчымага крэдыту, расказаў Павел Калаур. У 2011 годзе Савет АКФ ЕўрАзЭС ухваліў выдзяленне Беларусі фінансавага крэдыту ў памеры 3 млрд долараў.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

Штодня на дарогах гінуць 500 дзяцей

Пра гэта паведамляе Цэнтр навін ААН. Кожныя чатыры хвіліны на дарогах свету гіне адно дзіця. Яшчэ сотні атрымліваюць траўмы. Штогод у выніку аварыяў на дарогах гінуць 186,3 тыс. дзяцей ва ўзросце да 18 гадоў. У Еўрапейскім бюро СААЗ адзначаюць, што для дзяцей ва ўзросце 5-17 гадоў няма большай небяспекі для жыцця, чым дарожна-транспартная здарэнні. Пры гэтым у краінах з нізкім даходам смертнасць непауналетніх у выніку аварыяў на дарогах у два разы вышэйшая, чым у багатых краінах.

Цана нафты маркі Brent дасягнула гадавога максімуму

У ходзе біржавых таргоў цана нафты маркі Brent дасягнула адзнакі ў 67,08 долара за барэль, што стала максімальным значэннем у 2015 годзе. Пра гэта сведчаць даныя лонданскай біржы ICE. Дарэчы гэта марка каштавала 10 снежня 2014 года — 67,24 долара.

Калі 60 еўрапейцаў зніклі ў Непале

Калі 60 грамадзян дзяржавы Еўрасаюза лічацца прапаўшымі без вестак пасля землятрус у Непале, паведамляе агенства Reuters са спасылкай на сваю крыніцу ў структурах ЕС. Суразмоўца агенства абверг лічбу ў 1000 зніклых без вестак у ходзе катаклізму еўрапейцаў (такія весткі былі агучаны прадстаўніком ЕС адразу пасля землятрус).

10 тысяч манет у гонар прынцэсы

Каралеўскія манеты двор Вялікабрытаніі аб'явілі аб чаканцы серыі з 10 тыс. манет вартасцю ў 5 фунтаў стэрлінгаў у гонар нараджэння другога дзіцяці ў сям'і прынца Уільяма, піша Daily Mail. Паведамляецца, што 500 манет будуць выраблены з золата 88-й пробы вагой 40 грамаў, астатнія будуць выкананы з серабра і вагой калі 28 грамаў. На адным баку манеты будзе выява прынцэсы Лізаветы, на другой — лілея. Акрамя таго, па колу напісана «У гонар нараджэння другога дзіцяці», а ў цэнтры змешчаны тытулы бацькоў — «герцаг і герцагіня Кембрыджскія». Дзяўчынка будзе назіць тытул прынцэсы Кембрыджскай і зойме чввёртае месца ў чарзе на брытанскі трон пасля дзяды, бацькі і брата. Нованароджаную прынцэсу назвалі Шарлата Элізабэт Дзіяна, гаворыцца ў заяве Кенсінгтонскага палаца.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Алкоголь нават у малых дозах значна павышае рызыку цырозу печані

Па вестках Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, прычынай калі 6% смерці ў свеце з'яўляецца алкоголь. Часцей за ўсё да смерці прыводзіць алкагольны цыроз печані — наступная замена тканкі печані грубай фібрознай (рубцовай) тканкай. Са спажываннем алкаголю звязана палова выпадкаў цырозу печані, піша Decsan Chronicle. Даследчыкі прааналізавалі справаздачу СААЗ пра алкоголь і стан здароўя ў 193 краінах. Аказалася, калі чалавек, які выпіваў умерана, пачынаў злоўжываць, рызыка цырозу печані ў яго павялічылася на 11,13%. Пад злоўжываннем алкаголем мелася на ўвазе штодзённае спажыванне аднаго «дрынку» (35 грамаў моцнага напой) для жанчын і двух «дрынкаў» для мужчын. Папярэднія даследаванні паказалі, што рызыка цырозу печані залежыць ад колькасці алкаголю, выпітага чалавекам за год. Спецыялісты мяркуюць: рэгулярнае ўжыванне алкаголю павышае рызыку значна мацней.

КОРАТКА

Беларусь заняла 25-е месца ў рэйтынгу найбольш спрыяльных для мацярыштва краін, складзе ім міжнароднай гуманітарнай арганізацыяй Save the Children («Выратуйце дзяцей»). Гэты паказчык з'яўляецца лепшым сярод краін СНД.

«Белтэлекам» прадаставіць ветэранам і ўдзельнікам ВАВ бясплатныя званкі з 7 па 11 мая.

Пасля набывання беларускіх тавараў народнага спажывання 63% замежных грамадзян канстатвалі іх высокую якасць. Аб гэтым сведчаць вынікі апытання, праведзенага латвійскім рэкламным агенствам AD Hunters Baltics. У апытанні прынялі ўдзел 724 чалавек з Літвы, Латвіі, Эстоніі, Фінляндыі, Польшчы і Германіі.

Беларускія дранкі ўдаскоўнілі Гран-пры на ўсёрасійскім конкурсе з міжнародным удзелам «Лепшы тэхналаг грамадскага харчавання — 2015» у Казані.

Прыёмная кампанія — 2015

АБИТУРИЕНТЫ, НА СТАРТ!

2 мая ў краіне распачалася рэгістрацыя абітурыентаў на цэнтралізаванае тэсціраванне, якая будзе доўжыцца да 1 чэрвеня ўключна

Летась сваё жаданне ўдзельнічаць у прыёмнай кампаніі выказалі 105 тысяч 693 чалавек, пра тэстаў здачы тэсціравання па традыцыі дайшлі не ўсе. У 2013 годзе ахвотных здаваць ЦТ было 117 тысяч чалавек. Ужо па колькасці прайшоўшых рэгістрацыю на тэсты многія спрабуюць пралічыць, наколькі напружанай будзе ў гэтым годзе конкурсная сітуацыя.

— Скажыце, колькі знойдзецца сёлета ахвотных штурмаваць ВНУ, мы не бярэмся. Колькасць выпускнікоў агульнаадукацыйных устаноў змянілася ў параўнанні з папярэднім годам значна, але выпускнікі школ, ліцэяў і гімназій звычайна складаюць толькі палову ад агульнай колькасці абітурыентаў, а другую палову складаюць выпускнікі прафесійна-тэхнічных, сярэдніх спецыяльных навукальных устаноў, выпускнікі папярэдніх гадоў і студэнты малодшых курсаў платнай формы навучання, якія спрабуюць зноў паступіць на бюджэт, — тлумачыць дырэктар Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў Мікалай ФЯСЬКОЎ. — І вось гэтую другую палову нам прагназаваць даволі праблематычна. Але колькі ў апошнія гады колькасць абітурыентаў няўхільна змянялася, мы скарацілі ў гэтым годзе колькасць месцаў пярэдняга ЦТ з 58 да 51. Але мы не скарацілі месцы пярэдняга тэсціравання ў гарадах, дзе такі пункт з'яўляецца адзіным (гэта Ліда, Ваўкавыск, Светлагорск, Пінск, Орша, Барысаў і гэтак далей), каб не ускладняць жыццё абітурыентам і не прымушаць іх дабрацца да абласных цэнтраў. У 2015 годзе ў нас будзе дзейнічаць 50 пунктаў рэгістрацыі і 151 пункт правядзення ЦТ.

Фота Марыны БЕГУНОВИЧ

ПРАЦАВАЦЬ ТРЭБА НЕ НА СКЛАД

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

«Калі назіраецца рост цэнаў па кантралюваных пазіцыях і асабліва ў ЖКГ, яшчэ дзесяці, там дзе дзяржава павышае кошты, — гэта недапушчальна. Таму што мы зарплата сёння не можам падняць. Чалавек не патрэбны рост заробкаў, калі не растуць цэны», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

«І там, дзе мы можам сёння прыпыніць рост цэнаў, яго трэба прыпыніць. Трэба даць зразумець усім: бізнесменам, прадпрыемствам, кіраўнікам дзяржаўнага прадпрыемстваў і ўсім астатнім, што цэны пажадана цяпер не туюць», — сказаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што з-за будзе расці па меры магчымасці. Ён таксама падкрэсліў, што не прыхільны яго павышэнню напярэдадні выбараў Прэзідэнта.

«Гэта перш за ўсё павінны зразумець дзяржслужачыя», — дадаў кіраўнік дзяржавы. Паводле яго слоў, ёсць спробы «выбарачна камусьці каэфіцыент павысці, камусьці — даплату, зарплату». «Гэта недапушчальна! Я гэта буду лічыць правакацыяй супраць Прэзідэнта, супраць дзеючай улады. Гэтага быць не павінна! Да ўсіх павінны быць падыход аднолькавы», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

■ Парламенцкая дыпламатыя

КАЖАМ «СУПРАЦОЎНІЦТВА», ЧУЕМ — «ЭКАНАМІЧНАЕ»

Беларусь разлічвае на пашырэнне прамысловай кааперацыі з Індыяй

Пра гэта паведаміў старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі Міхаіл Мясніковіч падчас сустрэчы з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Індыя ў нашай краіне Маноджам Кумарам Бхасці.

Спікер верхняй палаты беларускага парламента звярнуў увагу перш за ўсё на гандлёва-эканамічныя стасункі паміж дзюма дзяржавы. «Думаю, што нам неабходна пашырць супрацоўніцтва за кошт прамысловай кааперацыі, у тым ліку ў межах вырабу сельскагаспадарчай тэхнікі і асабліва — магутных трактароў», — падкрэсліў сенатар.

Парламентарый таксама выказаў зацікаўленасць Беларусі ў экспарце прадукцыі «БелАЗ». «Тэхніку да 100 тон грузапад'ёмнасці вы вырабляеце самі, і мы не прэтэндзем на гэтыя рынкі», — запэўніў Міхаіл Мясніковіч. Ён прапанаваў разглядаць пытанне аб набывцці каля 44 самазвалуў на 240 тон і 46 — на 190 тон. «Было б цікава пачыць вашу думку на гэты конт», — сказаў старшыня Савета Рэспублікі і дадаў, што беларускі бок гатовы ліквідаваць любыя недапрацоўкі, калі тыя ўзнікнуць.

■ Знешняя палітыка

КОЛА ПАРТНЁРАЎ У АЗІІ ПАШЫРАЕЦЦА

Лаос можа стаць для нас перспектывым партнёрам у сваім рэгіёне

На мінулым тыдні адбылося пасяджэнне Сумеснай камісіі па двухбаковым супрацоўніцтве паміж урадам нашай краіны і ўрадам Лаоса. Як адзначылі ўсё ўдзельнікі сустрэчы, беларуска-лаоскім стасункам ёсць куды расці.

— Беларусь разглядае дыялог з Лаосам у якасці найважнейшага кірунку знешняй палітыкі ў Паўднёва-Усходняй Азіі, — падкрэсліў ва ўступным слове **Сяргей РУМАС**, старшыня праўлення Банка развіцця, сустаршыня камісіі з беларускага боку. — У апошні час стасункі паміж Беларуссю і Лаосам знаходзяцца ў стадыі актывізацыі. За апошнія два гады адбылося некалькі візітаў нашых міністраў, у прыватнасці міністра замежных спраў, міністра эканомікі Лаоса, у 2013 годзе нашы краіны наведваў прэзідэнт Лаоса Цзіньлі Сяйнэну, у кастрычніку 2014 года адбыўся візіт ў Беларусь старшыні Нацыянальнага сходу Лаоса.

Сяргей Румас падкрэсліў, што Лаос развіваецца вельмі актыўна.

— Разам з гэтым развіваюцца і нашы гандлёва-эканамічныя стасункі. Па выніках 2014 года ўзаемны тавараабарот павялічыўся больш чым у 12 разоў. Але мы і лаоскі бок бачым, што патэнцыял нашых супрацоўніцтва не вычарпаны. У рамках візіту дэлегацыі Лаоса ў Мінск адбылася бізнес-сустрэча для беларускіх і лаоскіх дзелавых колаў. Нашы бізнесмены змаглі азнаёміцца з магчымасцямі, якія існуюць для беларускага бізнесу ў Лаосе, у сваю чаргу лаоскія бізнесмены, зацікаўленыя ў супрацоўніцтве з Беларуссю, змаглі абмеркаваць з беларускімі калегамі магчымыя напрамкі супрацоўніцтва.

— Лаоскі бок цікавіць пастаўка беларускіх прадуктаў харчавання, — паведамаў Сяргей

Аляксандр Лукашэнка не падтрымаў прапону аб павышэнні заробатнай платы дзяржслужачым, падкрэсліўшы, што ўсё павінна быць увязана з работай эканомікі, прамысловасці.

Марыяна Шчоткіна далажыла аб становішчы на шэрагу прадпрыемстваў, па якіх арганізацыя маніторынг у Мінпрацы і сацабароны (760 прадпрыемстваў). Паводле яе слоў, у сувязі з аптымізацыяй за першы квартал звольнена на скарачэнні кадраў 1800 чалавек, 11200 чалавек — за прагулы. Міністр падкрэсліла, што ў праграме занятасці закладзена сума ў Вр244 млрд на магчымасць апераджальнага перанавучання кадраў у выпадку, калі яны падлягаюць скарачэнню.

Прэзідэнт цікавіўся, як ідзе праца па прызначэнні сямейнага дзяржавы. Па словах міністра, па сямейны капітал звярнуліся 1857 сем'яў, работа ідзе ва ўстаноўленым парадку па адпрацаваным алгарытме дзеянняў.

Кіраўніку дзяржавы таксама далажана аб свочасовай выплаце ўсім ветэранам матэрыяльнай дапамогі да 70-годдзя Перамогі. Выплаты рабіліся з 1 красавіка па 1 мая.

ДАСТУПНЫХ КРЭДЫТАЎ НА ЖЫЛЛЁ НЕ БУДЗЕ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Што тычыцца новай пазыкі, то сума, па словах Паўла Калаура, пакуль не вызначана. Не выключана, што яна будзе меншай за 3 млрд. «Канчатковае рашэнне будзе прымацца, зыходзячы з магчымасцяў фонду і патрэб Беларусі».

Рэзервы падраслі

«У найбліжэйшы час мы прыродзем да палітыкі, пры якой курс будзе фарміравацца па прыняцце двойнога аўкцыёну для таго, каб зняць усялякія домслыслы з боку эканамічных агентаў. Мы б хацелі, каб наша курсавая палітыка была празрыстай», — заявіў кіраўнік Нацбанка. Пры гэтым Павел Калаур сцвярджае, што рэгулятар не праводзіў у 2015 годзе валютных інтэрвенцыяў для падтрымання курсу нацвалюты. Ён падкрэсліў, што курс, які склаўся на гэты момант, адлюстроўвае справядлівы кошт беларускага рубля, сфарміраваны зыходзячы з попыту і прапановы.

«За красавік у нас нават ёсць прырост рэзерваў прыкладна на 10 мільярд долараў. На 1 мая золатавалютныя рэзервы склалі 4,6 мільярд долараў». Нацбанк гледжае кароткатэрміновыя ваганні курсу беларускага рубля, мінімальна выкарыстоўваючы для гэтага золатавалютныя рэзервы, падкрэсліў Павел Калаур.

Укладчыкі

атрымліваюць грошы

Па апошніх звестках, прынята каля 9 тысяч заяў ад фізічных асоб, абвясцільства Дзельта Банка перадаў імкі складаюць каля 97% ад агульнага аб'ёму. Выплачана 98% абвясцільстваў у беларускіх рублях, 91% — у доларах і 90% ад абвясцільстваў у еўра. «Выкананне абвясцільстваў перадаў ірорыдчымі асобамі залежыць ад таго, ці будзе дастаткова актыўна Дзельта Банка», — дадаў Павел Калаур.

Між іншым, Вярхоўны Суд Беларусі 18 мая разгледзіць пытанне аб банкрутстве ЗАТ «Дзельта Банк». «Ліцэнзія ў яго была адлікана 3-за таго, што ў справяднаснасці не было адлюстравана абцяжаранне

замежных актываў банка. Гэтае абцяжаранне — забеспячэнне па крэдытах, выдадзеных трэцім асобам», — растлумачыў старшыня праўлення Нацбанка. Павел Калаур дадаў, што цяпер адваедна матэрыялы разглядаюць праваахоўныя органы — на праглед падачы недакладнай справяднаснасці і перавышэння паўнамоцтваў службовымі асобамі Дзельта Банка.

Ключавую стаўку могуць знізіць

Зніжэнне стаўкі рэфінансавання ў Беларусі залежыць ад макраэканамічнай сітуацыі, паведамаў Павел Калаур. Сёлета яна запланавана на ўзроўні 23-25%. Сёння стаўка складае 25%. «З улікам нашых прагнозаў яна павінна зніжацца». «Паказчыкі Асноўных напрамкаў грашова-крэдытнай палітыкі на бягучы год актуалізаваны, — удакладняў кіраўнік Нацбанка. — Забяспячаць прадугледжаны раней ўзровень стаўкі рэфінансавання ў 15-16% у цяперашніх умовах неметагагодна. Мы павінны вельмі ўзважана падыходзіць да працэнтнай палітыкі з улікам прыярытэтных задач. А прыярытэтам з'яўляецца зніжэнне інфляцыі».

Новыя паўнамоцтвы

Нацбанк да канца бягучага года можа стаць рэгулятарам страхавога рынку Беларусі. Павел Калаур расказаў, што рыхтуецца праект дзяржаўнага рашэння, згодна з імкі функцыі рэгулятара сферы страхавання рынку каштоўных папер будуць перададзены ад Міністэрства фінансаў да Нацбанка. Документ ужо накіраваны для абмеркавання ў зацікаўленыя ведамствы. «Мы гатовы быць вывераным», — сказаў Павел Калаур. «Мы б хацелі, каб умовы, якія прапануюць банкі, былі празрыстымі для кліентаў», — адзначыў кіраўнік Нацбанка. — У канкрэтнага банка няма неабходнасці істотным чынам адрывацца ад рынку пры прывядзенні дэпазітна-крэдытнай палітыкі. Калі ён гэта робіць, значыць, у яго ёсць праблемы, якія павінны быць вядомыя не толькі Нацбанку, але і грамадскасці».

Нагадаем, што Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка падчас Паслання беларуськаму народу і Нацыянальнаму сходу паставіў задачу задыейнічаць усе сегменты фінансавага рынку — страхавы сектар, рынак каштоўных папер, інвестыцыйныя фонды, мікрафінансавыя і лізінг-

выя арганізацыі, пазабіржавы рынак «Форэкс» і гэтак далей. Пры гэтым кіраўнік дзяржавы падкрэсліў неабходнасць забяспечыць належны кантроль з боку дзяржавы, усклаўшы функцыі мегарэгулятара ў гэтай сферы на Нацбанк.

ЕБРР набудзе чвэрць акцый Белінвестбанка?

Павел Калаур заявіў пра такі намер Еўрапейскага банка рэканструкцыі і развіцця. Па яго словах, адваедны мемарандум можа быць падпісаны 14-15 мая на штогадовых пасяджэннях ЕБРР. Згодна з дакументам, ЕБРР можа набыць 25% акцый Белінвестбанка, каб сумесна з урадам і Нацбанкам завяршыць перапродажу падырхоўку. Наступным этапам, як адзначыў старшыня праўлення Нацбанка, можа стаць «адчужэнне акцый» і гэтых 25%, і дадатковых — стратэгічнаму інвестару.

Еўрапейскі банк рэканструкцыі і развіцця створаны ў 1991 годзе і з'яўляецца найбуйнейшым інвестарам у рэгіёне. Акрамя выдзялення сваіх сродкаў, прыцягвае значныя аб'ёмы прамых замежных інвестыцый.

Нагрузка за працэнты

З 1 чэрвеня плануецца ўвесці дадатковую нагрузку на беларускія банкі, якія падтрымліваюць неабрунтаваны высокія працэнтныя стаўкі на дэпазітна-крэдытны рынак. На дадзены момант Нацбанк сумесна з банкаўскай супольнасцю адпрацоўвае метадалогію новаўвядзення. «Падыходзіць у цэлым прынятыя, але хацелася б, каб усё было вывераным», — сказаў Павел Калаур. «Мы б хацелі, каб умовы, якія прапануюць банкі, былі празрыстымі для кліентаў», — адзначыў кіраўнік Нацбанка. — У канкрэтнага банка няма неабходнасці істотным чынам адрывацца ад рынку пры прывядзенні дэпазітна-крэдытнай палітыкі. Калі ён гэта робіць, значыць, у яго ёсць праблемы, якія павінны быць вядомыя не толькі Нацбанку, але і грамадскасці».

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

АДЗІН ПАШПАРТ НА ЎВЕСЬ ЕАЭС

Гэта можа дапамагчы пры продажы беларускай тэхнікі

Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі плануе разгледзець ратыфікацыю пагаднення аб увядзенні адзіных формаў пашпартаў транспартных сродкаў у ЕАЭС. Паводле інфармацыі прэс-службы Палаты прадстаўнікоў, гэта павінна адбыцца сёння на чарговым пасяджэнні вяснянай сесіі.

Документ прадугледжае, што з 1 ліпеня 2015 года краіны м'ягтай «тройкі» прыядуць на адныя электронныя пашпарты транспартных сродкаў. Патрабаванні па яго афармленні і змесце вызначыць ЕЭК. Гэтае пагадненне падпісана ў Маскве летась 15 жніўня прадстаўнікамі Беларусі, Казахстана і Расіі. Пры гэтым Армения ўжо заявіла, што таксама далучыцца да яго. Для рэалізацыі дакумента плануецца сфарміраваць Азізны рэестр упаўнаважаных органаў (арганізацыі) і арганізацыяў — вытворцаў транспартных сродкаў (шасі транспартных сродкаў), самаходных машын і іншых відаў тэхнікі, якія ажыццяўляюць афармленне пашпартаў. З дапамогай дакумента плануецца стандартызаваць працэдuru выліскі пашпартаў транспартных сродкаў у ЕАЭС. Гаворка ідзе пра віды транспарту, аб'ёмам рухавіка ад 50 куб.см. Да падпісання пагаднення кожная з краін самастойна вызначала парадак рэгістрацыі транспартных сродкаў і патрабаванні, якія вытворца абавязаны выканаць пры пастаўках. 3-за гэтага, у прыватнасці, маглі ўзнікнуць розныя тэхнічныя бар'еры пры продажы беларускай тэхнікі ў Расіі.

АДКРЫЛІ ТРАНСПАРТНУЮ РАЗВЯЗКУ

У Магілёве адбылося ўрачыстае адкрыццё вельмі чаканай для гараджан транспартнай развязкі на скрыжаванні вуліц Каралёва і Фаціна, якая звязала два вялікія мікрараёны — Сонечны і Фаціна — з цэнтрам горада.

— Гэта даваць магчымасць разгрузіць транспартныя палікі і значна павялічыць прапускіную здольнасць магістралі па вуліцы Каралёва, — адзначыў падчас адкрыцця старшыня Магілёўскага аблвыканкама Уладзімір ДАМАНЕУСКІ. — У гэтай частцы горада засяроджана вялікая колькасць буіных гандлёвых аб'ектаў, і жыхарам будзе зручна іх наведваць. Адкрыццё транспартнай развязкі — толькі невялікая частка разгортвання па даручэнні кіраўніка дзяржавы маштабных работ па развіцці абласнога цэнтра.

Будуўніцтва развязкі яўлося з ліпеня 2013 года, на рэалізацыю праекта было выдаткавана больш за 20 мільярдў рублёў. Губернатар падзякаваў будаўнікам за аперацыйны ўвод аб'екта, а найлепшым уручыў ганаровыя граматы аблвыканкама.

Нэлi ЗiГУЛЯ.

У РУБЛІ — НОВЫ САДОК

Найлепшым падарункам для жыхароў аграгарадка Рублёва Сталінскага раёна стаў новы дзіцячы садок.

Амаль чатырохтысячнамую Рублю адной дзіцячай дашкольнай установы даўно не хапала. Аграгарадок славіцца не толькі сваімі рулінымі прадуцтвамі, але і даволі высокай наараджальнасцю. Таму будаўніцтва садка было запланавана яшчэ некалькі гадоў таму. А ўзводзіць яго пачалі летась. І акарат да майскіх святаў будаўнікі здалі важны для Рубля сацыяльны аб'ект.

Узведзеныя на арыгінальным праекце, яркі дуплаваярковы будынак стаў адным з упрыгажэнняў старога Рубля. У садку на 75 месцаў ёсць усё ўмовы для выхаваання і развіцця дзіцяці, для заняткаў музычнай, танцамі, фізкультурай. На ўрачыстую цырымонію адкрыцця сабралася шмат людзей. Павіншаваць вясюлюцаў са знамянальнай падзеяй прыехалі старшыня Брэсцкага аблвыканкама Анатоль ЛІС.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

БАКАВЫ ПЛАЦКАРТ ПАТАННЕЕ

Беларуская чыгунка ўвела 10-працэнтную зніжку на праезд на бакавых месцах плацкартных вагонаў ва ўсіх круглагадзічных цягніках свайго фарміравання ў зносінах Беларусь — Расія.

Гэты крок працягвае маркетынгавую кампанію па павышэнні прыцягальнасці пасажырскіх перавозак і пашырвае сферу выкарыстання ў цягніках міжнародных ліній, пра што расказалі ў прэс-цэнтры магістралі. Продаж білетаў па новых цэнах пачнецца з 1 мая. Названая зніжка будзе дзейнічаць да канца года. Усяго ў зносінах Беларусь — Расія зараз курсіруе 30 круглагадзічных цягнікоў фарміравання Беларускай чыгункі.

ДАРОГІ — У ПАРАДКУ

Дарожныя арганізацыі завяршылі падрыхтоўку рэспубліканскіх дарог да летняй эксплуатацыі.

Падчас комплекснай работы была ліквідавана сезонная ямчанаасць пакрыцця праезнай часткі дарог і мастоў у аб'ёме каля 200 тысяч квадратных метраў, пра што паведамілі ў прэс-цэнтры Мінтранса. Апроч таго, ад смецця ачышчлі 28 тысяч кіламетраў паласы адрову. Было заменена 7 тысяч дарожных знакаў, устаноўлена 125 тысяч сігнальных слупкоў, а таксама адрамантавана 5,5 тысячы аўтапабіяльняў.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ЗАПРАШАЕ «НЕВЯДОМАЯ БЕЛАРУСЬ»

Праект з такой назвай запушчаны ў Беларусі дзяржаўным універсітэце. Яго ініцыятарамі выступілі слухачы Цэнтра маладзёжных інавацыі і прадпрыемальніцтва «Start-up BSU». Мэта праекта — павышэнне турботнасці прывабнасці нашай краіны не толькі сярод замежных грамадзян, але і сярод сучайнічак.

Больш за 40 замежных студэнтаў БДУ сталі ўладальнікамі публічнага першага экскурсійнага тура па славуэтацях Беларусі, арганізаванага ў рамках «Невядомай Беларусі». Студэнты з Туркменістана і Кітая пазнаёмліліся з унікальнымі фактамі з гісторыі Мінска, даваедліся пра значныя даты з мінулага нашай краіны, наведвалі славуэтацы замкаў і Міры і Нясвіжы. Удзельнікам першай экскурсіі стаў таксама і беларускі студэнт — другакурснік факультэта радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій БДУ Сяргей Гаўрыленка. Пуцёўку ён атрымаў як заахвочванне за найлепшае пытанне знатка беларускага тэлевізійнага клуба «Што? Дзе? Калі?».

Надзея НІКАЛАЕВА.

ЧАГО НЕ ЗРОБІШ ДЗЕЛЯ КАТА

Свойскі кот заскочыў у пусты 5-метровы бетонны калодзеж у двары гамлячанага. Мужчына 1953 года нараджэння палез выратаваць любімую жывёлку. Па словах яго жонкі, пенсіянер паставіў драўляныя лескі і спусціўся ўніз. Аднак на апошні прыступцы спатыкнуўся і заваўся. Кот тым часам выбраўся наверх. Ён разам з гаспадыняй сустрэў супрацоўніка МНС, які прыбыў на месца здарэння, і назіраў за аперацыяй па выратаванні. З дапамогай пажарнага пояса і вяркуці мужчыну паднялі і перадалі медыкам. Палярэдні дзьягназ — пералом нагі.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ЭКСТРЭМАЛЬНЫ АТРАКЦЫЁН

Траіх дзіцяці, з тых, што пацярпелі ў Горках падчас гульні на батуче, адравілі ляльчыца ў Магілёў.

Трагедыя здарылася 4 мая ў другой палове дня на дваровай тэрыторыі ў Горках. Надзіманы батут, які належыць індывідуальнаму прадпрыемльчому, перакруціўся ў той момант, калі на ім знаходзіліся дзеці. Разам з іншымі аперацыйнымі службамі на месца здарэння выехалі і тры машыны хуткай медыцынскай дапамогі. Яны дасталі ў рэальна цэнтральную балычню 9 дзіцяці ва ўзросце ад 2,5 да 10 гадоў. На ранцу наступнага дня 3 з іх знаходзіліся ў раённай балычні, а тры былі дастаўлены ў абласную дзіцячую балычню. Як паведаміў гадоўны ўрач Горкай раённай балычні Аляксандр ЖЫЛІН, яны атрымалі шкідлівыя траўмы і ім спатрабілася дапамога вузкіх спецыялістаў. А з 6 пакінутых у раённай балычні палова яшчэ і далей будзе знаходзіцца тут на лячэнні.

Як паведаміла афіцыйна прадстаўніца ўпраўлення Следчага камітэта па Магілёўскай вобласці Аксана САЛЯНЮК, злашчынцы батуту належыць індывідуальнаму прадпрыемльчому 1987 года нараджэння. Ліцэнзія на аказанне падобных паслуг у яго была, але кат мей ён дазвол устаўляюць атракцыён у двары жылых дамоў, пакуль неведома. Як і тое, чаму прыстасаванне не было замцавана. Ступень віны ўпадальніка батута і мера яго пакарання будзе вызначаны ў ходзе следства.

Нэлi ЗiГУЛЯ.

Што такое эканамічны пояс Шаўковага шляху? Адказ на гэта пытанне лепш за ўсё пачыць у самім Кітаі, дзе наш карэспандэнт сустрэўся з загадчыцай аддзела Інстытута Расіі, Усходняй Еўропы і Цэнтральнай Азіі Кітайскай Акадэміі грамадскіх навук прафесарам Чжао Хуэйжун і задаў ёй некалькі пытанняў.

— **Спадарыня прафесар, ідэя нарадзілася ў Кітаі...**

— Так, старшыня КНР спадар Цзіньлінь агучыў гэты праект у 2013 годзе, у верасні. Калі каротка, то сама ідэя можа ахарактарызаваць як стратэгічны план дзяржаўнага развіцця Кітая, а таксама Кітая ў супрацоўніцтве з краінамі Еўропы і Азіі, уключаючы Беларусь.

— **Ці не будзе насіць такое аб'яднанне палітычны характар?**

— Ужо сама цэнтральная ідэя гэтага плана — стымуляванне стабільнасці і росквіту краін праз мікраэканамічнае супрацоўніцтва.

— **Гэта значыць, эканоміка вышэй за ўсё?**

— Старшыня КНР Сі Цзіньлінь сваю прамоў ў верасні 2013 года ў Назарбаёў Універсітэце ў Казахстане не выпадкова назваў наступным чынам: «Развіццё дружбы народаў, стварэнне светлай будучыні». Тады і стратэгію наш кіраўнік выказаў: «Для таго, каб умацаваць эканамічны сувязі паміж краінамі Еўразіі, паглыбіць узаемнае супрацоўніцтва,

пашырыць магчымасці для развіцця, мы можам стварыць інавацыйную мадэль супрацоўніцтва — разам будаваць эканамічны пояс Шаўковага шляху, паступова сфарміраваць шырокі пояс рэгіянальнага супрацоўніцтва».

— **Усяго плануецца ў эканамічны пояс уключыць каля 40 краін. Беларусь не згубіцца сярод многіх партнёраў Кітая?**

— На мой погляд, у вас выключнае для рэалізацыі гэтай ідэі геапалітычнае, геаграфічнае становішча. Беларусь знаходзіцца на шляху з Азіі ў Еўропу і з Еўропы ў Азію. І гэта нельга не ўлічваць. Але гэта не адзіны прывабны складнік партнёрства з Беларуссю. Кітайскі бок адзначае, што наараўне з транспартнымі перавагамі, здольнасцю мудра выстраіць лагістыку, ваша краіна прываблівае чалавечым фактарам. Вы гатовы рэалізаваць любыя праекты — для гэтага ёсць высокадукаванае інтэлектуальнае грамадства, сур'ёзны навуковы патэнцыял. Ваш Прэзідэнт, палітыка, якая праводзіцца пад яго кіраўніцтвам, выступаюць палітычным гарантам разумнага выкарыстання інвестыцый. Нам па душы фінансавы, эканамічны клімат у вашай краіне.

— **Спадарыня Чжао Хуэйжун, у Беларусі ствараецца беларуска-кітайскі індустрыяльны парк «Вялікі Камень». Што б вы казалі пра гэты праект, пра перспектывы яго развіцця?**

— Наша краіна ўжо стварыла шэраг такіх індустрыяльных паркаў у іншых дзяржавах. Прыемна, што і Беларусь уключана ў гэты працэс. І асабліва прыемна, што ідэя такога эканамічнага партнёрства рэалізуецца менавіта цяпер. Бо парк будзе садзейнічаць стварэнню ў Беларусі новых кітайска-беларускіх вытворчасцяў. Тым больш што ўжо першапачаткова вызначана: «Вялікі Камень» гатовы будзе, калі так можна сказаць,

Калі слова служыць

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
Ад сабе Ігар Бузоўскі дадаў колькі слоў пра сацыяльную адказнасць журналіста, адзначыў, што гэтая нялёгка праца ацэньваецца не толькі прафесіяналамі, але і грамадзянамі ўсёй краіны.

Намеснік прэм'ер-міністра Наталля КАЧАНОВА таксама ацаніла работу сродкаў масавай інфармацыі: «Жыхары гарадоў, раёнаў любяць чытаць мясцовую прэсу, і гэта натуральна. Аднак калі пра родны горад, сваіх блізкіх бачыць артыкулы ў рэспубліканскай прэсе — гэта таксама выдатна. Увогуле ж удасканаленню няма межаў, і развіццё трэба ўсім. Аб'яднанне розных выданняў у холдынг, пошук новых метадаў працы — усё гэта стануць з'явы. Задач, якія трэба вырашыць СМІ, яшчэ шмат, таму і надалей трэба імкнуцца быць лепшымі.

Міністр інфармацыі Ллія АНАНІЧ нагадала пра цэнтральную тэму сёлётай выставы СМІ:

— Напярэдадні Вялікай Перамогі мы прысвячаем выставу гэтайму свату. Яе дэвіз: «Слова на службе міру і стваральнасці». У гады складаных выпрабаванняў, калі Беларусь-партызанка ваявала з фашыстамі, слова кавала перамогу. У падполлі, у партызанскіх атрадах выдавалася 162 газеты. Гэта было праўдзівае слова, якое дзень за днём набліжало Перамогу. Слова, якое лавілі, якому верылі, якога чакалі. У наш час Беларусь валодае магутным інфармацыйным патэнцыялам. Сёння выходзіць больш за паўтары тысячы газет і часопісаў, зарэгістравана больш за дзвеце рэгіянальных і нацыянальных тэлеканалы — усё гэта запатрабавана ў дамах беларусаў. Мы актыўна засвойваем інтэрнэт-прасторы і ствараем новыя рэсурсы. Мы нясем свету інфармацыйны пясчэр дабра, веру ў будучыню, перамогу. І самае галоўнае, мы разам ствараем нашу краіну.

На выставе размясцілася 60 стэндаў, на якіх прадставілі больш за 400 медыя з Беларусі, Расіі, Польшчы, Украіны, Латвіі, Эстоніі, Індыі, ЗША, Вялікабрытаніі, Францыі, Швецыі. Зразумела, што паглядзець, паслухаць тут ёсць каго. Арыгінальна прадставіць сябе тэлеканал «Беларусь 1». Каб прэзентаваць новую праграму для аўтамобілістаў, якая называецца «Каробка перадач» і стартуе 17 мая, у выставачны цэнтр прыехала... сапраўдна гончаная машына. За рулём быў двухразовы чэмпіён Беларусі па дрыфтынгу Аляксандр Вішнеўскі. У цэнтры выставачнай прасторы кіроўца вылісаў такія фінты, што нельга было не здзівіцца яго майстэрству.

Не абодзіцца тут і без прэзентацый новых выданняў. На стэндзе Белсаюздруку адбылася сустрэча з пісьменнікам Віктарам Ермаловічам. Ён прадставіў сваю новую кнігу пад назвай «Беларусь у гады Вялікай Айчыннай вайны. 1941 — 1945». У выданні на падставе гістарычных дакументаў аўтар распавядае не толькі пра ваенныя дзеянні, але і пра формы і метады дзяржаўнага кіравання ва ўмовах вайны, асабліваці міжнародных адносін і дыпламатычных сувязяў краіны.

Сустрэчы з пісьменнікамі адбыліся і на стэндзе Выдавецкага дома «Звязда».

***

Учора ў Мінску былі названы пераможцы і лаўрэаты XI Нацыянальнага конкурсу друкаваных сродкаў масавай інфармацыі «Залатая Ліцера». Вшчумем пераможцаў, якія на гэты раз аказаліся лепшымі ў журналісцкай справе! Уздзелніцы, дарэчы, маглі не толькі друкаваць сродкі масавай інфармацыі, але і інфармацыйныя агенствы, зарэгістраваныя ў Беларусі, прэс-службы органаў дзяржаўнага кіравання і арганізацыі, а таксама асобныя аўтары (якіх прадставілі іх выданні).

Прыёмна адзначыць, што ў намінацыі «Лепшыя матэрыялы сацыяльнай тэматыкі» пераможцамі і адпаведна, уладальнікамі «Залатой Ліцеры» — галоўнай журналісцкай узнагароды — сталі праекты «Звязды» «Фарпост спакою», які вядзе Тарас Шчыры, і «Жывіце ў бяспецы!», што курыруе Валер'ян Шкленнік. Так трываць, хлопцы!

У намінацыі «Лепшыя рэпартажы рэспубліканскіх, абласных друкаваных СМІ, інфармацыйных агенстваў» лаўрэатам стаў наш уласны карэспандант па Віцебскай вобласці Аляксандр Пуханскі. Часопіс «Родная прырода» — лаўрэат у намінацыі «Лепшыя спецыялізаваныя выданні». У намінацыі «Лепшыя матэрыялы эканамічнай тэматыкі» адзначаны артыкулы, якія выйшлі ў звяздоўскім дадатку «Союз Еўразія».

Узнагароды не абшлі і нашых калег па творчым цэху. У намінацыі «Лепшыя матэрыялы грамадска-палітычнай тэматыкі» лаўрэатам стала газета «СБ. Беларусь сегодняя». У намінацыі «Лепшы інтэрнэт-праект друкаваных СМІ і інфармацыйных агенстваў» адзначаны праект агенства БЕЛТА «Хронікі Перамогі».

Гран-пры «Залатой Ліцеры» 70-годдзю Вялікай Перамогі прывячаеца» атрымаў газета «СБ. Беларусь сегодняя» за творчы праект «Да 70-годдзя Перамогі». Праект «Звязды» «Шляхамі вызвалення» стаў у гэтай намінацыі лаўрэатам. Вшчумем усіх!
Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.

«УСЁ ДЗЕЛЯ ПЕРАМОГІ...»

Сербы прапанавалі сябрам сваё адчуванне вайны і міру

Музычнае адчуванне — праз савецкія песні пра вайну. Іх аб'яднаў спектакль «Белья журавы», пастанавлены Іванай Жыгон, актрысай і рэжысёркай. Песні гэтыя яна з дзяцінства ведае ад таты, таксама чалавека творчага, тэатральнага, які вучыўся ў Ленінградзе. І гэтыя песні прагучалі ў Сербіі летась, калі там упершыню быў прадставлены гэты спектакль. Але цяпер аўтарка вырашыла: да 70-годдзя Перамогі яго павінны ўбачыць менавіта ў Беларусі. Не проста так яна гэта вырашыла, ёсць для гэтага сур'ёзная прычына. Яна ў слове «перамога», якое тут з года ў год толькі ўзмацняе свой сэнс і напаяўняецца асаблівым значэннем. Тым больш сёлета. Яна гэта разумее.

Івана Жыгон — вельмі актыўны чалавек, да сваіх творчых спраў яна можа дадаць грамадзіна, якія выконвае ў якасці старшын таварыства сербска-руускай дружбы. Але насамрэч яна прызнаецца, што шчыра любіць Беларусь. Гэта яна аднойчы ўжо засведчыла ў фільме «Зямля пад белымі крыламі», які выйшаў крыху больш за 10 гадоў таму. Тады краіну яна пазнавала праз асобу — яе Прэзідэнт, які ў цяжкі для Сербіі час на крылах братэрскай любові ляцеў у Белград, не спалохаўшыся бамбардзіроўкаў. І краіна, і асоба выклікалі ў маладой сербкі шмат пачуццяў, якія яна не ўтойвала: жанчына ёсць жанчына, ёй можна сябе не стрымліваць у эмоцыях. Асабліва, калі эмацыянальна працуе на ідэю.

І вось Івана Жыгон вярнулася. Не проста так, а з чарговым творчым праектам, які ў 2015 годзе зноў працуе на ідэю. Яна сама звярнулася да кіраўніцтва нашай краіны з просьбай паказаць у Мінску свой спектакль, прысвечаны Перамозе. 5 мая на сцэне Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра быў прадставлены гістарычны мюзікл (які вызначыла жанр сама аўтарка) «Белья журавы», дзе сербскія артысты зліліся з беларускімі, дзе ёсць ролі сербаў і савецкіх салдат, дзе аўтарка звяртаецца да паняццяў «радымі» і «сва-бода», дзе на сцэну выходзяць ветэраны, і сучасныя хіп-хоперы, і хлопцы на ролях. Усё яднае адна тэма. А сам праект павінен быць больш паяднаць братнія народы, які з'яўляліся ў адну гісторыю старага савецкага перамогі ў сцэнарый Іваны. І словы яе гучалі, як песня:

— Яшчэ з дзяцінства я любіла песні Вялікай Айчыннай вайны. У нас з 1948 года не святкаваўся дзень Перамогі. Ціта пасварыўся са Сталіным, таму, калі я была маленькай, гэтае свята ў нас не было самым галоўным. Адначалі дзень вызвалення Белграда. Таму я падумала, што трэба нагадаць, і ўзялася за гэтую працу спачатку сама. Тое, што стала ўнутры, доўга расло, хацелася гэта выказаць. Мой тата казаў бы, што ўжо дзеля гэтага варта было жыць. І варта было прыехаць з гэтым у Мінск. Таму што Беларусь лепш за іншыя захавала памяць пра страты падчас Вялікай Айчыннай вайны. Усе бачаць, што цяпер творыцца ў свеце, а Беларусь — стрыжань славянскага свету, паказвае, што магчыма жыць у парадку і міру.

У нас наогул шмат што магчыма, і напэўна, Івана Жыгон ёсць яшчэ чаму здзіўляцца ў Беларусі. Мы ўмеём здзіўляць іншых глыбіннай беларускага характару. Што 70 гадоў таму, што цяпер. Перамогу мы ўмеём святкаваць так жа, як некалі ўмелі за яе пастаяць. Перамогай можам ганарыцца. Услаўляць тых, хто здабыў яе. Як і славіць тых, дзякуючы каму можам так стабільна святкаваць, паўтараючы салодкае слова «Перамога». І яно так глыбока ў свядомасці, што становіцца часткай асабістага свету, ператварае звычайнага чалавека ў палымнага патрыёта. Які беларус без адчування перамогі? Слова гэтае ў 2015-м гучаць будзе часта: год асаблівы. Год, калі зноў ёсць нагода разгадаць таямніцу беларускай душы. Івана Жыгон магла б стаць аўтаркай яшчэ аднаго фільма. І хто ведае, можа, якраз у гэтыя дні атрымае новае натхненне?..

Лырыса ЦІМОШЫК.

Шлях да Абая

На сайце нашага Выдавецкага дома, віртуальную прэзентацыю якога мы наладзілі падчас выставы «СМІ ў Беларусі», у раздзеле «Сугучча», прысвечаным літаратурам народаў СНД, ёсць асобная спасылка «Абай крочыць па планеце». Такая ўвага да сьлыннага прадстаўніка казахскай літаратуры невыпадковая: сёлета 175-годдзе паэта.

Для лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Міколы Мятліцкага, вядомага перакладчыка паэзіі іншых народаў на беларускую мову, Абай — адзін з улюбёных ім паэтаў. Кніга пераствораных М. Мятліцкім на беларускую мову вершаў Абая называецца «Стэпавы прастор». Пра тое, як складалася гэты творчы праект, — наша гутарка з Мікалаем Міхайлавічам.

— Што стала пераштуршком да работы над перакладам паэзіі Абая Кунанбаева?

— Можна сказаць, нечаканы абавязак. Наша таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі (сталініцы Дом дружбы), членам прэзідыума праўлення якога я з'яўляюся, падзіла літаратуры вечар, прысвечаны творчасці Абая Кунанбаева. Мне выпала весці гэтае літаратурнае мерапрыемства. Памятаю тое хваляванне, з якім рыхтаваўся, бо на вечарыне меў прысутнічаць Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Казахстан. Паглыбіўся ў жыццёвы і творчы шлях вялікага казахскага паэта, пачынальніка сучаснай казахскай літаратуры. А ў завяршэнне — прачытаў ва ўласным перакладзе верш Абая «Калі змоладу гонар бярэ...» Як кажуць, паэту ад паэта! Відаць, чытаў дужа натхнёна, бо пасол прапанаваў усур'ёз заняцца перакладамі Абая, выказаў упэўненасць, што ў мяне гэта абавязкова атрымаецца. Да глыбіні душы краўла, што Анатоль Васільевіч Сміроў, па нацыянальнасці рускі чалавек, вельмі любіць і цэніць творчасць Абая і робіць усё магчымае для яе папулярнасці. Таму ахвотна паабяцаў падрыхтаваць падборку перакладаў для часопіса «Польмя». З гэтага, можна сказаць, усё і пачалося.

— Знаёмства з паэзіяй Абая як перакладчык вы пачалі з Кайратам Бакбергенавым — цікавым паэтам і перакладчыкам з Казахстану. Вы імкнуліся захаваць літаральна кожнае слова Абая, пераўваслоўлячы падрадакоўнік у паэтычны пераклад? Ці ўсё ж дазвалялі сабевольнасці? «Дакладнасць» і «вольнасць» — дзе іх межы?

— Перш-наперш я задумваўся над тым, што бярэцца перакладаць паэту ўжо суверэннага Казахстана. І гэта надало жадання здабыць самую дакладную падрадакоўнік — убацьчыць усю зместаўную сутнасць паэта, адчуць яго рытм — сэрцабіццё, яго жывое дыханне. І мне тут надзвычай пашанцавала. У Казахстане, як высветлілася, ёсць не толькі Саюз пісьменнікаў, але і Саюз перакладчыкаў. А яго старшыня Кайрат Бакбергенаў, вядомы паэт і перакладчык, даўно падрыхтаваў дакладную рускамоўную падрадакоўнік, якая неўзабаве і апынулася ў мяне на сталае. З гэтых падрадакоўнікаў перакладаюць Абая сёння пановому і ў Расіі, і ў былых саюзных рэспубліках — ужо без юбілейнай паспешлівасці, удумліва і засяроджана, даходзячы да кожнага слова, з той творчай адказнасцю, што перад табым не толькі бессмяротныя радкі вершаў, а ў аднасці сваёй, сутнаснай паўнаце яны — духоўны падмурак цэлае нацыі. Прачытаўшы і падрадакоўнік, і перакладчык, што трапіліся ў рукі, я зразумеў, кім і чым з'яўляецца для братаў казахскага народа Абай Кунанбаев. У яго духоўныя велічы і моцы ствала і стае, каб сказаць цэламу свету пра свой народ і свой краіну. Таму палічыў, неабходным даць Абая магчымае застацца самім сабой, не паніжаць або павышаць яго голас, не падмяняць адсябе-чыннай ім прамоўленае. За вялікім паэтам перакладчык ступае ўслед, не ідзе нават збоку, тым больш паперадзе. Ты даш права паэту быць тым, хто ён ёсць. Гэта не ты, а ён гаворыць з тваім народам. І ты, перакладчык, сваёю мовай дай яму той «мікрафон», каб яго пачулі ва ўсіх кутках тваёй Айчыны. Пра перакладзе абсалютнай дакладнасці, на халь, не бывае. Але сутнаснай дакладнасці ўсё ж

дасягаеш — ствараеш не свой, а ягоны мастацкі свет па ўсіх законах паэтыкі.

— Абай Кунанбаев — тая велічыня, мастацкая з'ява, якая заўважана многімі літаратурнамі свету. На рускую мову Абая перакладзі Усевалад Раждзественскі, Сямён Ліпкін, Марыя Патроўскі і шмат хто яшчэ. Актыўна перакладзі Абая і ва Украіне — Б. Сцепанюк, В. Забаштанскі, С. Іовенка, С. Цяльнок, В. Каламіец. Ды і ў іншай славянскай прасторы яго добра ведаюць. Вось бы рэалізаваць такую ідэю — выдаць у адной кнізе вершы Абая на беларускай, рускай і ўкраінскай мовах! Хіба гэта не падстава для творчай, мастацкай аднасці?

— Упэўнены, што на любой мове свету Абай будзе блізка і зразумелы кожнаму сапраўднаму чалавеку. Вялікі казахскі паэт прамаўляе тое таёмна-сутнаснае, сваё, што сучасна кожнаму чалавечаму сэрцу, якое прагне вольнага ўзлёту. Вершы паэта як толькі што створаныя, ронасхваляе. І метафарыстычны лад вабны, гучнае гуманістычнае, а нацыянальныя фарбы прыдаюць сваеасабліваю адметнасць. Вандруючы абсягамі паэтычнага свету, адкрыўшыся раней для сябе многіх паэтаў іншых народаў, вы раптам трапляеце ў дзівоснае бязмежа стэпавага прастору з яго захалляльнымі, непаўторнымі карцінамі. Абай адкрывае вам не толькі і столькі геаграфічнае дзівоснае — пад сонцам яго паэзіі жыцьцё мужных простыя людзі, са сваімі радасцамі і засмучэннямі, з чарадой звыклых жыццёвых клопатаў. Яны жыюць гэтак, як жылі іх дзяды і прадзеды, імкнучы да лепшае долі. І як воінік цюльпана са збітага капітамі долу, вырастае жаданне паэта адкрыць перад сваім народам новыя гарызонты — паспрыць творча яго духоўнаму ўзлёту.

На многіх мовах гучыць сягоння бессмяротныя вершы Абая. Думаю, яго паэзія прывябіць і захопіць яшчэ многіх перакладчыкаў у самых розных краінах. А тое, што зроблена ў нашым усходнеславянскім свеце, варта быць паядным пад вокладкай у трыгучы беларускай, рускай і ўкраінскай мовы.

— Многія даследчыкі адзначаюць, што асабліва вялікую цяжкасць уяўляе перадача думак Абая, якія адлюстроўваюць гістарычны асаблівасці жыцця казахскага народа мінулай эпохі. Ці адчувалі вы гэтыя цяжкасці?

— Абай з тых паэтаў, хто ўзвільі на сябе нялёгкую ношу. Падставіць пад яе плячо — хача б адчуць увесь цяжар на некалькі крокаў — задача для перакладчыка даволі адказная. Аднак для таго і існуе ўласны перакладчыцкі вопыт, каб ім карыстацца. На пачатку перакладчыцкай дзейнасці, скажу шчыра, за гэтую працу пабываўся б узяцца. Абая перакладаў у тым узросце, у якім ім самім пісаліся самыя сталыя вершы. Гэты ўзростаўны кантакт даваў магчымае мудра засяроджана. Як акын, чухаючы белаю бараду, паўтараў за Абая яго мудраслоўі на роднай мове, шукаючы самыя трапныя адпаведнікі. Азіраў зроква яго стэл, вітаў творчыя раніцы кала казахскіх юртаў. Бачыў, як лёсавы судакранаецца тагачаснае жыццё казаху з нашым беларускім — імкненнем да лепшае долі. Гэта творчае шчасце: знавае перадумваць тое, чым жыў сапраўдны Паэт, што ён хацеў данесці сваім суайчыннікам і ўсаму свету. Я прыйшоў да яго якраз з шырот гэтага свету, таму з непрыгтоенай увагай стараўся пачуць яго кожную думку, акросіць яго словам родным.

— Усе даследчыкі (асабліва — казахскія літаратуразнаўцы) падкрэсліваюць афарыстычнасць паэзіі Абая. У гэтым выяўляюцца і традыцыйны ўсходны паэтычны ўвогуле. Ці халіла Вам нашых беларускіх мастацкіх рэсурсаў для перадачы гэтай адметнасці паэзіі Абая?

— Сапраўды, паэзія Усходу мае афарыстычную арасу. І ў гэтым вялікае ступень яе агульнапрызначанай мудрасці. Мы часта з тае або іншай нагоды цытуем рубай перса Амара Хаяма, якім ужо амаль тысяча гадоў і якія ведаем як сучасны фальклор. Мне асабіста ў перакладчыцкай працы давялося судакраўца з паэзіяй многіх краін Усходу — Азербайджана, Арменіі, Таджыкістана, Туркменістана, Узбекістана, Турцыі, Грузіі, Індыі, Кітая, Паўднёвай Карэі і інш. Якраз і вабіць адметны афарыстычны і метафарычны свет гэтай паэзіі. І сапраўды Усход — справа тонкая. Ён як бы правярае цябе на чалавечую вартасць.

І цяпер я часам бяру ў рукі «Стэпавы прастор» Абая, каб яшчэ раз мудра прамоўце сабе самому словамі паэта: «Калі ў ручай ступіў баран — вадзе тлусцей не стаць!» І смешна нам, як стане воук наспех яе хлбтаць./ Як гэты воук, гляджу наўкруж — нічога не відаць./ Няўжо прасторны гэты свет мне думкай не абняць?» Або: «Было — і ў табе пальнеў агонь/ Адважнікі і смельчыкоў агонь/ Адважнікі і смельчыкоў агонь/ Адважнікі і смельчыкоў агонь / Скакаў і ніякіх не чуў перашкод». Пагодзіся з Абаям, падзякуеш у думках за мудры паэдз.

А мастацкіх рэсурсаў у нашай роднай мове халае, каб ва ўсіх фарбах перадаць афарыстычнасць паэзіі Усходу, у тым ліку і вершаў казахскага паэта. У нас, беларусаў, самыя значныя афарыстычныя вышыні ўзяў у творчасці, вядома ж, Максім Танк.

— Ці ёсць у вашых далейшых планах жаданне звярнуць да новых перакладаў казахскай паэзіі?

— У апошнія гады значна ўзмацніліся нашы творчыя кантакты з Казахстанам, якія, на шчасце, ніколі не перарываліся. Гэта і сумесныя «круглыя сталы», і сустрэчы на Днях пісьменнасці, і ўдзел у міжнародных кніжных выстаўках. Жаданне ісці насустрэч адзін аднаму агульнае ў Саюзах пісьменнікаў нашых краін. Нашы творчыя ініцыятывы падтрымліваюцца і пасольствам Казахстана ў Беларусі. Мне неаднаразова даводзілася сустрэцца з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Ергалі Буліганавым. Гісторык па адукацыі, ён вельмі ўважліва ставіцца да пэўных літаратурных кантактаў. Па запрашэнні часопіса «Польмя» і пасольства Казахстана ў пазамінулым годзе Мінск ведаў вядомы паэт і дзяржаўны дзеяч Алжас Сулейманав. Адбыўся яго трыумфальны літаратурны вечар у сталічным Доме літаратара. Ужо выспела творчая магчымасць абмяняцца новымі анталогічнымі выданнямі — і ў паэзіі, і ў прозе.

Акрамя Абая, на беларускую мову пераклаў вершы Нуралана Аразаліна і Алжаса Сулейманова (піша па-руску). Жадаў бы ад Кайрата Бакбергенава атрымаць падрадакоўнік твораў вядомых сучасных казахскіх паэтаў — перакласці на беларускую мову таленавітых наступнікаў вялікага Абая.

Гутарыў Сяргей ШЫЧКО.

АБІТУРЫЕНТЫ, НА СТАРТ!

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Для таго, каб запасціся пропускімі на ЦТ, абітурыентам даецца амаль цэлы месяц, на працяг якога яны могуць завітаць у любы набліжэйшы да іх месца жыхарства пункт рэгістрацыі. Усе пункты падключаны да аўтаматызаванай сістэмы «Агульнарэспубліканскі банк звестак удзельнікаў ЦТ». Сістэма працуе па прынцыпе «аднаго акна»: сама шукае свабодныя пасады месцы і падказвае рэгістратара, у якіх навуцальных установах можна здаць тры ці іншыя прадметы. Асабліва гэта актуальна для сталіцы. Аўтаматызаваная сістэма дазваляе падарыць абітурыентам найбольш зручнае для экзамену месца, нават калі той жадае здаваць цэнтралізаванае тэсціраванне ў іншым горадзе.

У пункт рэгістрацыі на ЦТ абітурыент павінен прыйсці з пашпартам (не пратэрмінованым) або іншым дакументам, што пацвердзіць яго асобу (пасведчанне на права жыхарства, пасведчанне бежанца ці афіцыйная даведка, якія выдаюцца арганіамі ўнутраных спраў у выпадку страты ці крадзяжы дакумента, што пацверджае асобу). Ніякія іншыя дакументы, у тым ліку вадыцельскае пасведчанне, для рэгістрацыі не падыходзяць.

Падчас рэгістрацыі абітурыента папросяць таксама прад'явіць квітанцыю аб унесенні платы за прыём і афармленне дакументаў для ўдзелу ў ЦТ або дакумент аб праве на вызваленне ад унесення грошай (калі такое права ёсць). Сума платы за рэгістрацыю на ЦТ не змянялася шмат гадоў, таму Міністэрства адукацыі вырашыла, нарэшце, прывязаць аплату

Графік ЦТ у 2015 годзе
14 чэрвеня — беларуская мова
15 чэрвеня — руская мова
17 чэрвеня — грамадзаўства
19 чэрвеня — біялогія
20 чэрвеня — матэматыка
22 чэрвеня — гісторыя Беларусі
23 чэрвеня — хімія
24 чэрвеня — фізіка
25 чэрвеня — замежныя мовы
27 чэрвеня — географія і сусветная гісторыя навішайша часу
2 ліпеня — рэзервовы дзень для тых, хто па ўважлівых прычынах прануспіў ЦТ у асноўны дзень

да базавай велічыні. Такім чынам кошт рэгістрацыі складае цяпер 18 тысяч рублёў за кожны прадмет.

Выбар мовы, на якой абітурыент жадае здаваць тэсты, ажыццяўляецца менавіта на этапе падачы заявы і рэгістрацыі на ЦТ. Заява запаяўняецца удзельнікам ЦТ на адной з двух дзяржаўных моў: беларускай ці рускай на выбар. Трэба мець на ўвазе, што пазней на цэнтралізаваным тэсціраванні зона рэгістрацыі бланка адказаў будзе запаяўняцца абітурыентам на той жа мове, на якой была пададзена заява пры рэгістрацыі. І сертыфікат удзельніка ЦТ будзе запаяўняцца таксама на той мове, на якой падавалася заява

Графік работы пунктаў рэгістрацыі на ЦТ
32 мая па 1 чэрвеня ў будныя дні тэдня — з 9.00 да 19.00. Па суботах (16 мая, 23 мая і 30 мая) — з 9.00 да 18.00.

Мікалай Фясьюк паведаміў, што ў гэтым годзе ўведзена новая норма, што дазваляе падаваць дакументы на рэгістрацыю, а таксама атрымліваць сертыфікат ЦТ прадстаўнікам абітурыента (у выпадку адсутнасці ў самога абітурыента такой магчымасці па ўважлівых прычынах). Па словах Мікалая Фясьюка, раней, калі рэгістратары ішлі насустрэчу сваёму абітурыентаў, і прымалі дакументы ў іх, гэта спараджала масу канфліктных сітуацый. Напрыклад бабуля магла зарэгістраваць унука на здачу ЦТ на рускай мове, а той хацеў здаваць беларускую мову. Таму і з'явілася норма, паводле якой рэгістратара на ЦТ абітурыент павінен быць толькі асабіста. Але ў жыцці ўзнікаюць самыя розныя і непрадказальныя сітуацыі: спартсмены едуць на спаборніцтвы ці зборы, музыканты — на фестывалі, патэнцыйны абітурыент можа аказацца ў службовай камандзіроўцы і гэтак далей. Таму, каб абітурыент не застаўся «за бортам» і не прапусціў цэлы год, вырашылі ўсё ж такі даць магчымасць заявіць пра жаданне маладога чалавека ўдзельнічаць у экзаменацыйнай кампаніі яго законным прадстаўнікам.

Законны прадстаўнік абітурыента абавязаны прад'явіць у пункце рэгістрацыі дакумент, які пацверджае яго

Святлана БЕГУНОВА

асобу і статус законнага прадстаўніка, а таксама копію дакумента, што пацверджае асобу абітурыента, завераную натарыяльна. Акрамя таго, законны прадстаўнік абітурыента можа дзейнічаць на падставе даверанасці, заверанай натарыяльна.

Таксама быў рэгламентаваны парадак дзеянняў арганізацыйнай камісіі ў выпадку адхілення абітурыента ад праходжання ЦТ па ўважлівых прычынах, якая ўзнікае падчас правядзення ЦТ. Уважлівымі прычынамі непрыбыцця на тэставы экзамен могуць быць захворванне, удзел у міжнародных конкурсах і спаборніцтвах, службовае камандзіроўка ці іншыя абставіны, якія не залежаць ад абітурыента, пацверджаныя дакументаўна.

Цэнтралізаванае тэсціраванне стартуе ў краіне 14 чэрвеня. Традыцыйна першымі ў пункты здачы ЦТ прыйдуць абітурыенты, якія здаюць беларускую мову, а 15 чэрвеня на базе устаноў адукацыі пройдзе ЦТ па рускай мове.

Графік ЦТ складаецца такім чынам, каб ва ўсіх абітурыентаў паміж экзаменамі было для падрыхтоўкі некалькі дзён, — падкрэсліў Мікалай Фясьюк. — Ніхто не будзе здаваць, напрыклад, сёння рускую мову, заўтра — матэматыку, а паслязаўтра — замежную мову (той набор дысцыплін, які патрабуецца для пўзнага профілю). Дарэчы, у гэтым годзе ў праграму тэсціравання ўпершыню ўключана кітайская мова. Мяркую, што здаваць яе пажадаюць усяго некалькі чалавек. Тым не менш, у ахвотных будзе такая магчымасць...

Прадметы, на якія традыцыйна рэгіструецца максімальная колькасць удзельнікаў, які і раней, заплаваны на выхадныя дні, што звязана з наяўнасцю свабоднага аўдыторнага фонду ва ўстановах адукацыі. Яшчэ адно адрозненне ад папярэдніх гадоў — упершыню ў адзін дзень (27 чэрвеня) абі

ОАО «СТРОИТЕЛЬНЫЙ ТРЕСТ № 8» ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Table with 4 columns: Номер лота, Предмет торгов, Начальная цена, Размер задатка. Includes details about the property and auction terms.

Для участия в аукционе необходимо предоставить: 1. Заявление на участие в аукционе по установленной форме... 2. Заверенную банком копию платежного поручения...

Филиал «Центр «Белтехинвентаризация» г. Гомель, ул. Гагарина, 46, оф. 2

извещает о проведении повторного аукциона по продаже имущества ОАО «Гомельский радиозавод», 8(0232)21 60 07

Table with 4 columns: № лота, Наименование объекта, Начальная цена, Сумма задатка. Details the property and auction conditions.

ОАО «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» (организатор аукциона) по поручению ОАО «РУНЬ» (продавец) извещает о проведении 22 мая 2015 года открытого повторного аукциона по продаже имущества в 11.00 в городе Гомеле по улице Гагарина, 20

Table with 4 columns: № лота, Наименование имущества, Начальная цена, Задаток. Includes details about the property and auction terms.

Продавец: ОАО «Рунь», г. Светлогорск, ул. Дружбы, 6. Контактные тел.: 8-02342-35-339, 8(0447)749791. Шаг аукциона - 5%.

Извещение о проведении открытого аукциона по продаже земельных участков в г. Сморгони Гродненской области в частную собственность

Large table with 5 columns detailing land lots, including address, area, and auction terms.

Для победителя аукциона либо единственного участника не составляется аукционная или по завершении аукциона не составляется аукционная... 4. Аукцион проводится в соответствии с Положением...

ООО «Форволвер» (Организатор аукциона) проводит ПОВТОРНЫЙ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже одним лотом следующих объектов, расположенных на земельном участке, предоставленном на праве постоянного пользования в водоохраных зонах водных объектов по адресу: Гомельская область, г. Ветка, ул. Комсомольская, 2, площадью 2,0517 га...

Объекты недвижимого имущества: • одноэтажное кирпичное с двухъярусными пристройками здание ткацкого цеха №1 с инвентарным номером 311/С-30576...

Начальная цена - 4 374 765 120 бел. рублей с НДС. Шаг аукциона - 5% начальной цены объекта.

Аукцион состоится 18 мая 2015 г. в 11.00 по адресу: г. Гомель, ул. Старочерниговская, 74. Заявления на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по 12 мая 2015 г. до 16.00 по указанному адресу.

Перечень документов, необходимых для участия в аукционе, порядок проведения аукциона и оформления его результатов, дополнительная информация об объекте аукциона размещены на сайте standard.by.

Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством. Земельный участок имеет ограничения: Из задатка, внесенного участником аукциона, и ставшего победителем аукциона или единственным участником, который согласился приобрести объект аукциона...

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Задаток 10% от начальной цены лота в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

РУП «Институт недвижимости и оценки» (Организатор аукциона) извещает о проведении повторного открытого аукциона

по продаже имущества ОАО «Борисовхлебпром» (Продавец). ЛОТ №1 – АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПОМЕЩЕНИЕ с инв. №610/D-55822, расположенное по адресу: Минская обл., Борисовский р-н, г. Борисов, ул. Орджоникидзе, 26-1. Начальная цена с НДС – 538 456 320 бел. руб. Задаток с НДС – 53 845 632 бел. руб.

Задаток перечисляется на р/с №3021544337010 в ОАО «БПС-Сбербанк» ЦБВ №703, 2200014, г. Минск, ул. Калевашская, д. 4а, код 369. Получатель – РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 190055182. Назначение платежа: задаток для участия в повторном аукционе по продаже имущества ОАО «Борисовхлебпром» (Лот №1), проводимом 27 мая 2015 г.

Участник, желающий участвовать в аукционе в отношении нескольких лотов, вносит задатки в размере, установленном для каждого из лотов. Договор купли-продажи Лота №1 и (или) Лота №2 должен быть заключен в течение 15 (пятнадцати) календарных дней с момента подписания протокола о результатах аукциона.

Аукцион состоится 27.05.2015 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 4. Шаг аукциона - 5%. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 25.05.2015 до 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 2.

Первое полное извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звезда» от 28.02.2015. С полным текстом извещения можно ознакомиться на сайте Организатора аукциона ino.by.

Дополнительная информация: 8 (017) 306-00-57, 8 (029) 356-90-03, 8 (029) 550-09-52 • www.ino.by • e-mail: torgi@ino.by

Центр Промышленной Оценки • Организация аукционов • Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Организатор аукциона ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа 5/2, офис 1703. Продавец Минское районное потребительское общество, г. Минск, ул. Бровка, 24. Предмет аукциона

Наименование Назначение Общая площадь Инвентарный номер Адрес. Магазин №31 Здание специализированное розничной торговли 268,3 кв.м 600/С-55537 Минская обл., Минский р-н, Новодворский с/с, д. Большой Тростенец, магазин №31.

Сведения о земельном участке: площадь 0,1347 га, предоставлено продавцу на праве постоянного пользования. Начальная цена с НДС 20% - 2 616 100 000 бел. руб.

Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) - 3012343265044; в российских рублях (RUB) - 3012343265028; в ЦБВ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Срок подписания договора купли-продажи: 10 (десять) рабочих дней после проведения аукциона. Условия оплаты предмета аукциона

Если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и в порядке оплаты за предмет аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после подписания договора купли-продажи.

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лота, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона, оговариваются в Положении о проведении аукциона, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by.

Дата и время проведения аукциона по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки». Дата и время окончания приема документов по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки».

Контактные телефоны: Тел.: +375 17-280-36-37; +375 29-183-69-71. E-mail: auction@cpo.by

Уверенные полисы страховой компании ЗАО «Промтрансинвест» по добровольному страхованию от болезней и несчастных случаев на время поездки за границу формы 2РН, 2РН с/серии 6А № 0757483 и страховой полис по добровольному страхованию жилищному страхованию от повреждения формы 2РН серии ПК № 000476 считать недействительными. УНП 100357923

ООО «Белреконструкция» сообщает о досрочном погашении жилищных облигаций 9 выпуска.

Дата начала погашения жилищных облигаций 14.05.2015 г., срок приема заявлений с 14.05.2015 г. по 13.07.2015 г. по адресу: 220036, г. Минск, проспект Независимости, 85в ежедневно (кроме субботы и воскресенья, а также за исключением государственных праздников и праздничных дней, установленных и объявленных нерабочими в соответствии с законодательством Республики Беларусь) с 9.00 до 13.00 и с 14.00 до 16.00. УНП 100742827

Технический администратор доменных зон БЕЛ и .BY УП «НАДЕЖНЫЕ ПРОГРАММЫ» сообщает о проведении благотворительных аукционов на регистрацию доменных имен

среди доменных имен, исключенных из реестра. Средства от аукциона, кроме стоимости услуг по регистрации доменного имени и налогов, будут перечислены на нужды детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей.

Предметом аукциона являются доменные имена в доменных зонах БЕЛ и .BY из сформированного списка доменных имен для приоритетной регистрации по итогам благотворительных аукционов, а также доменные имена, исключенные из реестра. Перечень доменных имен, предлагаемых к регистрации по результатам аукциона, размещается на сайте https://auction.ctcid.by.

Даты проведения аукционов в период с июня по октябрь 2015 г.: Дата начала аукциона доменов .БЕЛ – 01 июня 2015 г., дата окончания аукциона – 03 июня 2015 г. Дата начала аукциона доменов .BY – 10 июня 2015 г., дата окончания аукциона – 12 июня 2015 г.

Дата начала аукциона доменов .БЕЛ – 22 июня 2015 г., дата окончания аукциона – 24 июня 2015 г. Дата начала аукциона доменов .БЕЛ – 06 июля 2015 г., дата окончания аукциона – 08 июля 2015 г. Дата начала аукциона доменов .BY – 15 июля 2015 г., дата окончания аукциона – 17 июля 2015 г.

Дата начала аукциона доменов .БЕЛ – 27 июля 2015 г., дата окончания аукциона – 29 июля 2015 г. Дата начала аукциона доменов .БЕЛ – 05 августа 2015 г., дата окончания аукциона – 07 августа 2015 г. Дата начала аукциона доменов .BY – 17 августа 2015 г., дата окончания аукциона – 19 августа 2015 г.

Дата начала аукциона доменов .БЕЛ – 26 августа 2015 г., дата окончания аукциона – 28 августа 2015 г. Дата начала аукциона доменов .БЕЛ – 07 сентября 2015 г., дата окончания аукциона – 09 сентября 2015 г. Дата начала аукциона доменов .BY – 16 сентября 2015 г., дата окончания аукциона – 18 сентября 2015 г.

Дата начала аукциона доменов .БЕЛ – 28 сентября 2015 г., дата окончания аукциона – 30 сентября 2015 г. Время начала аукциона – 12.00 часов даты начала аукциона, время окончания аукциона – 12.00 часов даты окончания аукциона. В случае, если в течение аукциона 2 минут до окончания аукциона была сделана ставка, срок проведения аукциона автоматически продлевается еще на 5 минут. Аукцион проводится на интернет-ресурсе http://auction.ctcid.by.

В отношении каждого доменного имени, являющегося предметом аукциона, размещается программная форма, позволяющая участникам аукциона делать ставки. Участниками аукциона могут быть юридические и физические лица, в том числе индивидуальные предприниматели, являющиеся резидентами или нерезидентами Республики Беларусь. Для участия в аукционе участник должен пройти регистрацию на сайте http://auction.ctcid.by.

Начальная цена предмета аукциона доменов .БЕЛ составляет 472 500 белорусских рублей, доменов .BY – 300 000 белорусских рублей. Шаг аукциона – 50 000 белорусских рублей.

Приним ставок прекращается по истечении 2 календарных дней после начала аукциона по каждому доменному имени. Аукцион считается состоявшимся при наличии хотя бы одной ставки. Победившим в аукционе считается тот участник, который сделал максимальную ставку к моменту окончания аукциона.

Текст Положения о порядке проведения аукциона на регистрацию доменных имен, находится на сайте http://auction.ctcid.by в разделе «Правила проведения аукционов».

Организатор аукциона УП «НАДЕЖНЫЕ ПРОГРАММЫ», УНП 100160363, e-mail: au@noster.by. Тел. организатора +375 17 239 57 02.

Тел. комиссии по организации и проведению аукциона +375 17 239 57 77.

Сумесны выпуск з РУП «Белсаюздруку»

■ Бліжэй да людзей

ДЗІЦЬЧЫЯ КНІГІ І БЯСПЛАТНЫ WI-FI прапануюць у новых павільёнах «Белсаюздруку»

На сталічных прыпынках усё часцей можна пачытаць навіны за кубкам кавы. Толькі з пачатку года ў горадзе з'явілася 15 пачыраных павільёнаў «Белсаюздруку» (цяпер іх каля 20), дзе, акрамя стэлажоў з друкаванай прадукцыяй, стаяць кавявыя апараты, плацежныя тэрміналы. На гэтым тыдні чарговы пункт продажу прэсы адкрыліца на праспекце Незалежнасці побач з ЦУМам.

Сёння ў горадзе актыўна развіваецца гандлёвая сетка, таму нашаму прадпрыемству таксама неабходна мяняцца, — гаворыць намеснік дырэктара РУП «Белсаюздруку» Аксана ВАЛГАЙ. — Патрабаванні пакупніка растуць, і, каб прывабіць яго, ужо мала прапанаваць толькі шырокі асартымент, розныя коштывыя ўзроўні. Вядома, мы не адмовімся ад кіёскаў, але там, дзе магчыма, будзем ставіць павільёны. Гэта больш зручна для спажыўца: павялічаная плошча, пашыраная выкладка, самаабслугоўванне. У такіх пунктах расце таваразварот, захоўваецца попыт на друкаваную прадукцыю. Нашы асноўныя кліенты — людзі сярэдняга і старэйшага ўзросту, але мы спрабуем зацікавіць і моладзь. Так, у некаторых павільёнах дзейнічае бясплатны wi-fi. Змяніўся знешні выгляд: мы сталі больш яркімі і заўважнымі, але пры тым адпавядаем архітэктурны горада.

— Як хутка рэагуеце на попыт чытачоў? — Многія аб'екты пераведзены на аўтаматызаваную сістэму ўліку тавараў, таму мы аператыўна бачым усё продажы. Раней мы валодалі сітуацыяй праз тыдзень-два, а цяпер адсочваем гандаль дзень у дзень. Калі пэўная прадукцыя карыстаецца попытам, стараемся забяспечыць яе пастаянна на наяўнасць у павільёнах і кіёсках. У друкаваных выданніях маленькі тэрмін рэалізацыі, таму, калі мы не будзем аператыўна рэагаваць, гэта будзе ўжо неактуальна. Мы аналізуем попыт у розных раёнах горада і на яго падставе фарміруем заказ.

фота Святланы ГНАЦІЎ

Наталія ЛУБНЕУСКАЯ

Па газеты ў кнігарню

Святлана Барысенка ўжо прывыкла купляць чарговы нумар «Звязды» ў найбліжэйшай кнігарні. Да шапкі «Магілёўсаюздруку» яшчэ трэба дайсці, а магазін — вуль ён, пад кокам. Настаўніца часта забягае туды набыць нешта карыснае для сваёй працы. І першае, што трапляе на вочы, гэта стэлаж з газетамі і часопісамі. Я не зацікавіцца? Тым больш што ніхто не перашкаджае патрымаць выданне ў руках і нават пагартаць.

Загадчыца магазіна «Раніца» Вольга Аляксеева запрашае выбраць выданне па душы.

На пытанне, што трэба зрабіць, каб захаваць чытачоў газеты «Звязда» і прывагнуць новых, дырэктар гандлёвага рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Гомельаблсаюздруку» Васіль КУЛЫБА адказаў: — Найперш элементарнае: своечасова прывозіць газеты. Гэта тычыцца амаль усіх рэспубліканскіх выданняў. Цяпер газеты часта спазняюцца, для Гомельскай вобласці — гэта праблема. Зразумела, што і напаліненне кожнага нумара павінны быць такімі, каб зацікавіць чытача.

Перыёдыку мы пачалі прапаноўваць 6 гадоў таму, каб у пакупнікоў было больш падстаў наведваць нашы магазіны, — расказвае начальнік аддзела друку арганізацыі «Магілёўсаюздруку» Наталія СТАРАВЕРАВА. — Для нас гэта ж дадатковыя грошы. Толькі сёлета за першы квартал мы зарабілі на перыёдыку больш за 300 мільёнаў — звыш 15% ад усяго тавараабароту.

Магчыма, людзей, якія спецыяльна ідуць у кнігарню на перыёдыку, і не шмат, але тых, хто ў дадатак да кніг набывае газеты, становіцца больш. У кнігарні «Раніца», што на рагу вуліцы Першамайскай і праспекта Міру мы пазнаеміліся з пэнсіянерам Васілём Ігнаценкам. Ён захаляецца крамязасудствам і адсочвае кніжныя навінкі. «Я ніколі не выходжу з магазіна без папукі, — усміхаецца мужчына. — Калі грошай на кнігу не хапае, абавязкова куплю нешта з газет. Любімай я мяне няма пакуль, але калі пагартаеш, то нешта карыснае для сябе абавязкова знайдзеш.

— У першую чаргу ў нас, вядома ж, купляюць кнігі, прычым у залежнасці ад сезона, — распавядае загадчыца магазіна «Раніца» Вольга АЛЯКСЕЕВА. — Як толькі пачынаецца вучоба, адразу павялічваецца попыт на адпаведную літаратуру. З мастацкіх выданняў часцей набываюць расійскія. Нашы беларускія, безумоўна, добрыя, але каштуюць, мякка кажучы, не танна. А таму мы ўжо прывыклі, што некаторыя нашы патэнцыйныя пакупнікі могуць гадзінамі нешта чытаць. Нават ведаем, каму якая тэматыка падабаецца.

За той час, што крама распаўсюджвае перыёдыку, ужо склалася кола пастаянных наведвальнікаў, якія набываюць газеты і часопісы выключна ў кнігарнях. Іх тавары ў ведаюць у твар. Тая ж «Раніца» ў мясца рэлізуе на 17-18 мільёнаў рублёў перыёдыкі. І гэта з улікам таго, што магазін знаходзіцца не на самым бойкім месцы і з пачаткам дачнага сезона пакупнікоў становіцца менш.

Наогул гандлёвыя аб'екты таварства «Магілёўсаюздруку» па вобласці 220, з іх 90 — у Магілёве. У першую чаргу па перыёдыку з'яўтаюцца, вядома, у шапкі. Але, нагледзячы на песімістычнае меркаванне «ну, хто зараз чытае папярковыя выданні», здараецца, што апошні свежы нумар любімай газеты купілі на вачах.

У кнігарні пакупнікоў прываблівае яшчэ і тое, што тут можна сустрэцца непасрэдна з аўтарамі любімых твораў, з выдаўцамі. А яшчэ ў кніжных крамах перыёдычна ладзяцца дзіцячыя святы, якія таксама карыстаюцца вялікім попытам. Дзеці наогул самыя адданыя чытачы, калі іх нечым зацікавіць.

— А я ў апошні час газеты толькі праз наш кніжны магазін вылісваю, — пахвалілася адна з пакупніц. — Гэта так зручна. Калі паспець да 25-га числа, у наступным месцы гарантэвана будзеш з любімым выданнем.

Начальнік аддзела «Магілёўсаюздруку» Наталія Стараверава удакладняе, што пакуль такая магчымасць падлісіць ёсць толькі на паўгоддзе. Прычым забраць выданне можна ў любым шапкі ці кніжным магазіне па дарозе.

— У нас гэтай паслугай у першым паўгоддзі скарысталіся больш за 100 падпісчыкаў і звыш 350 індывідуальных падпісчыкаў, — кажа Наталія Леанідаўна. — Сярод іх ёсць і тыя, каму патрэбна менавіта «Звязда».

Каб яшчэ больш наблізіць газеты і часопісы да чытача, набыта велімі зручнае абсталяванне для іх выкладкі. Зараз яно ўсталёўваецца ў магілёўскіх кнігарнях.

Нэлі ЗІГУЛЯ, фота аўтара.

Сцяжынамі роднага краю

У кожнага, безумоўна, ёсць любімае выданне. У Яўгена Чартовіча і Аляксея Бушылы — вучнёў СШ №3 г. Стоўбцы — гэта часопісы «Бязрозка» і «Родная прырода».

«Бязрозка» — адно са старэйшых беларускіх выданняў для падлеткаў і школьнікаў, якое дало пачаць сталае жыццё дзясяткам тысяч хлопчыкаў і дзяўчынак, многія з якіх сталі паэтамі, празаікамі і журналістамі, мастакамі. Магчыма, Яўген з Аляксеем таксама выбяруць творчую прафесію. А можа, хтосьці з іх захоча стаць біёлагам, прыродазнаўцам, экалагам... Але ў любым выпадку яны вырастаюць добрымі людзьмі, грамадзянамі, якія любяць сваю Радзіму, ганарэцца матчынай мовай, бо менавіта гэтыя выданні абуджаюць у чытачоў найлепшыя пачуцці — гонар за сваю зямлю, свой край.

А купіць «Бязрозку» і «Родную прыроду» можна ў любым кучочку Міншчыны. У структуры ўнітарнага прадпрыемства «Мінаблсаюздруку» 184 гандлёвыя пункты, дзе гандлююць друкаванай прадукцыяй для дарослых і дзяцей.

Васіль ЗЯНЬКО, фота аўтара.

Каб стварыць кола чытачоў

У гандлёвых пунктах «Брэстблсаюздруку» заўсёды было месца кнігам. Яшчэ пяць гадоў таму, калі адкрылі прасторную краму «Сябрына», тут пачалі праводзіць выставы-продажы літаратуры. Першая прайшла пад назвай «Кнігі па даступных цэнах», потым была тэматычная выстава для дзяцей «У гасцяў у казкі».

Паступова ў «Сябрыны» склалася сваё кола пакупнікоў — аматараў кнігі. Вопыт названай крамы падказаў іншыя гандлёвыя пункты. Ён аказаўся запатрабаваны нават у новым, толькі што адчыненым павільёне ў дзіцячай паліклініцы №1 па вуліцы Кіжаватава.

Гэтую лясчэбную ўстаноўку для ўсяго Ленінскага раёна абласнога цэнтру ўвёлі ў строй летас. А сёлета, літаральна месяц таму, у паліклініцы прыняў сваіх першых пакупнікоў гандлёвы аб'ект «Брэстблсаюздруку». Бацькі юных пацыентаў адразу ацанілі зручнасць павільёна. З'явілася магчымасць аблягчыць чаканне ў чарзе чытаннем свежай перыёдыкі альбо кніжнай навінкі. А для дзяцей там прадстаўлены шырокі выбар дзіцячай літаратуры: ад размалёвак для самых маленькіх да прыгоднічкіх твораў, цікавых падлеткам.

Дырэктар прадпрыемства «Брэстблсаюздруку» Таццяна ЗІНЕВІЧ сказала карэспандэнту «Звязды», што супрацоўнікі прадпрыемства займаюцца кнігай амаль наўраўне з перыёдыкай. І цяпер у яго кіёсках і крамах вялікі выбар літаратуры беларускіх выдавецтваў, увага пакупніка звяртаецца на кніжныя навінкі, а таксама на творы мясцовых аўтараў.

Цэлая паліца цікавых кніг з'явілася ў нядаўна адкрытай пасля рэканструкцыі краме ў Іванаве. А хутка рэзультат дзёры новай сучаснай краме «Брэстблсаюздруку» ў Століне. І там разам са свежымі газетамі чытачу абавязкова прапануюць добрую кніжку.

Святлана ЯСКЕВІЧ

І СЁННЯ «Ў ТРЭНДЗЕ»

Начальнік гандлёвага рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Віцебскаблсаюздруку» Людміла ГАЙДУК упэўнена, што інтэрнэт не можа канкураваць з друкаванымі СМІ, з кнігамі. А, каб захаваць пастаянных чытачоў і прывабіць новых, рэдакцыям, выдавецкім холдынгам трэба проста на спыняцца на дасягнутым...

— З задавальненнем паўтару словы чалавека, з якім нядаўна ехала ў таксі. Мужчына прызнаўся, што яму вельмі прыемна патрымаць у руках газету, часопіс, кнігу, каб спакойна пачытаць, а нешта і перачытаць. Скажаў і пра тое, што пагартаць газету — радасць, што яму падабаецца сам пах новай кнігі. Гэта — шчырыя словы, якія пацвярджаюць, што і ў стагоддзе віртуальных тэхналогій, электронных СМІ друкаваныя выданні па-ранейшаму запатрабаваны. Яны павінны быць і будучы. Памятаеце, у фільме «Масква слэзам не верыць», герой «прагназаваў» час, калі застанецца толькі тэлебачанне? З яго з'яўленнем некаторыя і сапраўды «ставілі крыж» на тэатры і іншых відах мастацтва. Дык, адкуль тады аншлагі на многіх спектаклях, адкуль чэргі на квіткі ў кінатэатрах?.. Так і друкаваныя СМІ: яны, як модна стала казаць, па-ранейшаму ў трэндзе, — распавядае Людміла Віктараўна.

Ведаць, што адбываецца ў краіне, прычым абласную, гарадскую. Прычым гаворыць аб ясных здымкі, загалюкі. Ёсць любімыя аўтары, рубрыкі. Трэба пісаць пра цікавых людзей, шукаць таленавітых аўтараў, друкаваць іх...

Наконт навін, так, газеты, напэўна, не могуць канкураваць з інтэрнэтам, тэлебачаннем. Але часта бывае наадварот. Пра надзвычайнае здарэнне, напрыклад, пра нейкае крэатыўнае мерапрыемства цікавей прачытаць у газеце. А ўжо потым паглядзець на экране, — працягвае кіраўнік «Віцебскаблсаюздруку».

Людміла Віктараўна дадала, што больш як 150 рэдакцый прапаноўваюць на рэалізацыю сваю прадукцыю.

— Прадаём каля 800 газет і часопісаў, 80% з іх — беларускія. І яны, у чарговы раз падрэклі, канкурэнтназдольныя, запатрабаваныя. Павярце, цікавую газету, часопіс купіць абавязкова. Беларускія моўныя — не выключэнне, бо многім падабаецца чытаць менавіта на роднай мове.

Яна упэўнена ў тым, што ў кіёсках не будзе залежвацца газета, у якой ёсць пазнавальныя артыкулы, актуальныя інтэрв'ю, рэпартажы...

— Я сама — чытачка. У першую чаргу чытаю рэспубліканскія газеты, каб

Аляксандр ПУКШАНСКІ, фота аўтара.

На сваім месцы «Тавар» на любую тэму

Святлана ГНАЦІЎ на прадпрыемстве «Гроднааблсаюздруку» прыйшла 17 гадоў таму. Ёй, маме двух сыноў, спатрэбілася работа з гібкім графікам. Восі і перайшла з магазіна ў кіёск. Думала, што часова, але спадабалася, і цяпер іншую працу шукаць не збіраецца.

символіцы. Альбо — «Аволегаленды», дзе разам з часопісам прапаноўваецца мадэль аўтамабіля.

— Нядаўна заходзіў наш пастаянны кліент, які ўжо купіў усё 109 нумароў гэтага часопіса. Цікавіўся новым наступленнем. Увогуле я думала, што ў сувязі з эканамічным становішчам будзе цяжкавата з рэалізацыяй тавараў, але разьдвоіцца ён ніяк не павінен, — зазначае Святлана.

Рабочае месца Святланы Гнаціў і яе малядой супрацоўніцы Крысціны Ткач цяпер знаходзіцца побач з маладзёжным цэнтрам «Гродна». Гэта ўжо не звычайны кіёск, а павільён. Асартымент тавараў, што прапаноўваецца кліентам, проста каласальны!

— Некалькі соцен адзінак? — спрабую вызначыць.

— Больш. Дакладную лічбу дзе перападлік, але зараз у павільёне, верагодна, да тысяч адзінак рознай прадукцыі, — кажа Святлана Гнаціў.

Калі яна прыйшла прадаваць у «Гроднааблсаюздруку», тавар на рэалізацыю ў кіёск прывозілі невялікімі пачкамі, а цяпер — цэлымі мяхамі. Зразумела, па максімуме прадстаўлены газеты — мясцовыя, рэспубліканскія, рэкламныя. Вельмі багаты таксама выбар жаночых і мужчынскіх часопісаў — на любы густ. Тут і тэмы здароўя, кулінарыі, садоўніцкія і агародніцкія справы, парады маладым мамам, майстрам-самавукам, будаўнікам, выданні для аматараў аўтамабіляў, радыё і іншай тэхнікі... Шмат прапановаў для дзяцей (напрыклад, па зборы розных мадэляў), а таксама калекцыянераў. У прыватнасці, можна збіраць калекцыі «Вялікія музеі свету», «Падарожнічэй з задавальненнем». Новае друкаванае выданне — часопіс «Армігер» ад беларускай геральдыцы і

Гэтым спрыяе, безумоўна, тое, што не памыліліся з размяшчэннем гандлёвага пункта. Месца бойкае — у гістарычным цэнтры горада над Нёманам. Тут шмат турыстаў, якія купляюць сувеніры (выбар даволі багаты), карты горада. Дэфіцыту гэтай прадукцыі, дзякуючы ценсам кантакту з базай, ніколі не бывае: нешта заканчваецца — адразу ж давозіць.

— Дарэчы, нават ад расіянаў можна пакупіць: «А што ёсць на беларускай мове?» Тады абавязкова прапануем і «Звязду», — кажа Святлана Гнаціў.

Вядома, кліенты бываюць розныя і не заўсёды з пазітыўным настроем. Але і ў гэтым прафесіяналізм работніка: каб не абвастраць сітуацыю, а грамацка, тактоўна яе «разруліць». У пэўным сенсе даводзіцца быць і псіхалагам.

Зрэшты, станоўчы эмоцыі ад кантактаў з наведвальнікамі ў Святланы Леанідаўны значна больш:

— Мне падабаецца працаваць з людзьмі: пра нешта даведваешся, ідзе абмен думкамі... А з пастаяннымі кліентамі ўжо і на асабісты тэмы пагаворым.

Хача талка магчымасці можа і не аказацца, бо неадкладная ўвага патрэбна, зразумела, і іншым наведвальнікам павільёна.

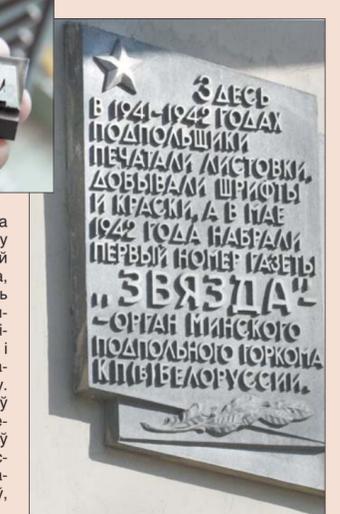
Яўген ПЯСЕЦКІ

Здавалася, цемры не прыйдзе канец, Але не скарыла нас воўчая змова. Па мерках ваіны мы рыцарем свінец Для купі і для друкаванага слова.

Свінцовыя літары ў шчыльных радах Змаецца, быў куні ў гарачай абойме. Запомні паролы: «Перамога», «Звязда». І водгук «Радзіма» навекі запомні.

Нам з гэтымі словамі йсці праз ваіну. Яны — наша клятвая жыўым і забітым, А выпадзе доля — сустрэнем вясну На любай Нямізе, пад мірным блакітам.

Беларускі Дом друку. Памятная дошка на яго сцяне нагадвае, што ў гэтым будынку ў маі 1942 года падпольшчыкі набылі свой першы нумар газеты «Звязда». Магчыма, менавіта той нумар трымаюць, як сведчыць подпіс на пажоўклым архіўным фотаздымку, супрацоўнікі рэдакцыі і партызанскія кіраўнікі. Тыя, хто ў часы акупацыі выдаваў і распаўсюджваў падпольную «Звязду» зрабілі важкі ўклад у нашу агульную Перамогу. Пра гераічную барацьбу супраць захопнікаў сведчыць ордэн Айчынай Ваіны І ступені, якім узнагароджана «Звязда». Сёння ў Доме друку можна ўбачыць памятную экспазіцыю, якая знаёміць з друкарскім абсталяваннем дзёкіх часоў, узорами шрыфтоў, падпольнымі лістоўкамі.

ПЕРАМОГА — НАЗАЎСЁДЫ!

Як змагацца з гістарычнымі фальсіфікацыямі і зберагчы наша гераічнае мінулае для нашчадкаў?

Аляксандр КАВАЛЕНЯ.

Усё часцей гавораць пра вайну. Вайну, якая па масавым гераізме і беспрэцэдэнтным подзвігу савецкага народа не саступае нікім іншым узброеным канфліктам чалавецтва. Вайну, якая па колькасці страт на душу насельніцтва і небывалых зверствах ворага ніколі не мела для сябе падобных.

Усё часцей гавораць пра вайну. Асабліва актуальнасць падзеі Вялікай Айчыннай вайны налягае на наш час, бо гэтае стагоддзе пачынаецца з аднаўлення памяці пра гэтую вайну. У гэтым годзе мы адзначым 70 гадоў з моманту перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Гэты год будзе годам перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Гэты год будзе годам перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Гэты год будзе годам перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне.

Але гавораць пра вайну і іншыя. Раптоўна адкрываюцца «новыя», чамусьці толькі негатыўныя факты. Вядомыя, прычым абвешчаныя славой падзеі, ставяцца пад сумнеў. А фронтавікі, падпольшчыкі і партызаны ўвогуле становяцца антыгероямі. І чым бліжэй гэтыя свята для нас даты, тым часцей назіраюцца фальсіфікацыі падзей Вялікай Айчыннай вайны, імклівай перапісваюцца гісторыя, навязваюцца яе «новыя» варыянты. Каб у чарговы раз даць адпор фальсіфікатарам і псеўдагісторыкам, абмеркаваць шляхі захавання і перадачы агульнай гістарычнай памяці, на парозе 70-годдзя Вялікай Перамогі ў Выдавецкім доме «Вязда» прайшоў «Круглы стол» пад назвай «Перамога — назаўсёды!». У ім прынялі ўдзел акадэмік-сакратар АДДЗялення гуманітарных навук і мастацтваў Нацыянальнай акадэміі навук, член-карэспандэнт Аляксандр КАВАЛЕНЯ, дырэктар Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Вячаслаў ДАНІЛОВІЧ, галоўны архіваіст Нацыянальнага архіва Вячаслаў СЕЛЯМЕНЕУ, загадчык цэнтра гісторыі постіндустрыяльнага грамадства Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Уладзімір КУЗЬМЕНКА, загадчыца аддзела гісторыі партызанскага руху Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны Наталля ЯЦКЕВІЧ, старшыня навуковай супрацоўніцтва аддзела ваеннай гісторыі і міждзяржаўных адносін Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Яраслаў БЯЗЛЕПКІН, генерал-маёр у адстаўцы, ветэран Вялікай Айчыннай вайны, удзельнік Сталінградскай бітвы, бітвы на Курскай дузе, аперацыі «Баграціён» Аляксандр ФЕНЬ.

Аляксандр ФЕНЬ.

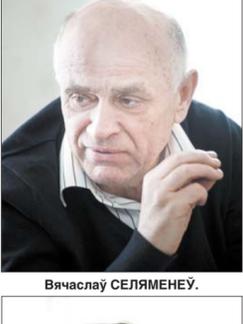
Вячаслаў ДАНІЛОВІЧ.

Уладзімір КУЗЬМЕНКА.

Яраслаў БЯЗЛЕПКІН.

Вячаслаў СЕЛЯМЕНЕУ.

Наталля ЯЦКЕВІЧ.

«МЫ ПЕРАМАГЛІ НЕ ЗЛОСЦЮ І ПОМСТАЙ, МЫ ПЕРАМАГЛІ ЛЮБОЎЮ»

Яраслаў Бязлепкін:

— У красавіку гэтага года мне давалося выступаць з лекцыяй у Беларускам дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Гутарка выляса аб падзеях Вялікай Айчыннай і аб тым, якія яны адлюстраваны ў замежнай, у прыватнасці англамоўнай, гістарыяграфіі. У той жа дзень з'явіліся водкуі ў інтэрнаце: звычайныя карыстальнікі пачалі выказваць свае меркаванні наконт майго выступлення. На адзін каментарый я звярнуў асаблівую ўвагу. Карыстальнік пісаў, што хацеў бы даведацца, калі для беларусаў пачалася вайна. На мой хуткі адказ, ён, відаць, не разлічваў. Суразмоўца казаў, што трэба адмовіцца ад паняцця Вялікай Айчыннай вайны, бо, маўляў, на Захадзе — Другая сусветная вайна. Мы спрачаліся да дзюво гадзін ночы, але мне ўдалося яго пераканчы.

Магчыма, ён меў пэўную рацыю. Калі чалавек не паддабаецца назва Вялікай Айчыннай вайны, тады ёсць нейтральнае — савецка-германская вайна, вайна на Усходнім фронце. У кожнага чалавека, незалежна ад яго ўзросту, свая ўласная вайна, свае адчуванні. І для таго, каб яго зразумець, патрэбна з ім размаўляць, увогуле, неабходна працаваць з людзьмі. Але праблема ў тым, што на аднаго чалавека я затраціў дзве гадзіны свайго часу і я не магу пераканчы кожнага. Таму хацеў б, каб гісторыі мелі сваю пляцоўку ў інтэрнаце каб рыхвалаць спецыяльныя прэс-рэлізы для прэсы, у якіх знаёмілі б з тымі трактоўкамі мінулых падзей, што існуюць у афіцыйнай гістарыяграфіі. І тады ў сённяшняга пакалення будзе ўзнікаць менш пытанняў, чаму для нас тая падзея была менавіта Вялікай Айчыннай вайной.

Наталля Яцкевіч:

— Вельмі важна захавача паняцце Вялікай Айчыннай вайны. Тым, хто гэтага не разумее, трэба тлумачыць, яна была часткай Другой сусветнай вайны, што мы і робім, пачынаючы кожную экскурсію ў музеі. Асабліва з замежнікамі, якія проста не разумеюць гэтага тэрміна. Таму вельмі важна захавача першапачатковую назву, тым больш воўс ужо 70 гадоў, як наш музей называецца «Гісторыя Вялікай Айчыннай вайны».

Аляксандр Каваленя:

— На жаль, сёння тая вайна ўкладваецца ў палітычнае разуменне. І адсюль узнікае цэлы шэраг скажанаў падзей Вялікай Айчыннай. Прычым гэта невядомае з'ява. Міністр замежных спраў Польшчы сказаў, што Асвенцым вызвалілі ўкраінцы, чалавек, які мае філасофска-гістарычную адукацыю. Скажу больш, у 2009 годзе АБСЕ прымае вядомую рэзалюцыю, якая фактычна ўраўнавала СССР і фашысцкую Германію ў тым, што яны разам нясучы адказнасць за разважванне Другой сусветнай вайны. Сёння ідзе размова не проста пра тое, каб перапісаць вайну, а з палітычнымі мэтамі ставіцца пытанне пра тое, што Другая сусветная вайна пачалася не 1 верасня 1939 года, а 23 жніўня 1939-га — з падпісання савецка-германскай дамовы аб ненападзенні. Прычым сам дагавор называецца пакт Молатава — Рыбентропа. І ўжо ў гэтым закладзена фальсіфікацыя, бо ініцыятарам яго падпісання была фашысцкая Германія. Сёння ніхто не ўспамінае, што да 1939 года фактычна 10 краін падпісалі падобныя дамовы з Германіяй. Такім чынам, ідэя фарміравання аднапалярнага свету існуе і для рэалізацыі ў адначасны ступені выкарыстоўваюцца падзеі Вялікай Айчыннай вайны.

Вячаслаў Даніловіч:

— Сёння трэба гаварыць не пра асобныя спробы перапісаць гісторыю Вялікай Айчыннай вайны. На жаль, гэта фактычная сістэма, створаная на Захадзе, па працоўнай сваёй погляду на падзеі Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў. Іс-

не палітычны заказ, каб прапагандаваць такія погляды і праз грамадскія арганізацыі, і праз сістэму адукацыі. Супрацьстаяць гэтай сістэме можна, толькі стварыўшы адпаведную сістэму ў нас. Дзякуючы пазіцыі Прэзідэнта краіны Аляксандра Лукашэнкі ў гэтым кірунку шмат зроблена. Вучоны Інстытута гісторыі маюць магчымасць весці аб'ектыўныя навуковыя даследаванні па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, адстойваюць свае погляды, удзельнічаюць у канферэнцыях. Штогод мы праводзім каля 20 навуковых форумуў, семінараў, круглых сталоў, канферэнцыяў. Прычым большасць з іх адбываецца не ў Мінску, а ў рэгіёнах нашай краіны. І рэбрэман у іх праходзіць падзеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Па гэтай тэме ў нас выдаюцца калектыўныя працы, індывідуальныя маннаграфіі. Наш інстытут — адзін з нямногіх на былой прасторы Савецкага Саюза, які захавача ў сваім складзе аддзел ваеннай гісторыі, цэнтральнай праблематыкай даследаванняў якога з'яўляецца выступаюцца падзеі Вялікай Айчыннай вайны.

Уладзімір Кузьменка:

— Створаны кіберпадрадзелены, укладваюцца грошы, каб на электроннай тэрыторыі, на дыскаўсііных пляцоўках паказваць сваё бачанне. І павінен нагадаць, што ў тым, хто з намі спрачаецца, ёсць сацыяльная база. У 1948 годзе ўлады БССР змаглі дакладна падлічыць, што да гэтага часу адпаведным арганізацыям было вывулена каля 100 тысяч б'льш паліцэйскіх і іншых памагачы фашыстаў. Кіраўнік БССР Панамарэнка лічы раней, увосень 1944 года, казаў, што на Захад з нямечкімі войскамі пайшлі каля 20 тысяч актывных узброеных калабаранцаў, многія з якіх апынуліся ў войсках СС. Безумоўна, яны ніяк не маглі вяртацца на Радзіму, яны прыстаоувалі да чужога жыцця, а іх прыстаоувалі да пэўнай палітыкі. І гэта цягнуцца да сённяшняга дня. Усплёск той актывнасці мы убачылі ў пачатку 1990-х гадоў, тады ў іх з'явіўся шанц калі не на сацыяльным рэванш, то на рэванш інфармацыі. І ў нашых СМІ пачала праоувача іі думка, у тым ліку пра вайну: маўляў, яны мелі рацыю і змагаліся за сваю праўду. А потым з'явіўся інтэрнэт, дзе ўвогуле можна рабіць усё, што хочаш.

Аляксандр Фень:

— На мой погляд, каб гэтых фальсіфікацый стала менш, у першую чаргу, па магчымасці, трэба выключыць з усіх крыніц падобныя публікацыі. Аднак гэта зрабіць вельмі складана. Нават некаторыя выбітныя дзеячы часоў Вялікай Айчыннай і пасляваеннага перыяду дагавулі пэўную пралікі. Як, напрыклад, можна паверчы ў тое, што танкавая брыгада Лосіка першай уварвалася ў Мінску 3 ліпеня 1944 года? Навачынік бранятанкавай акадэміі, ён піша, што, маўляў, у ноч на 3-е чысло на пэўным рубяжы немцы закапалі 10 «Тыграў» і «Пантэў», паміж якімі наставілі супрацьтанкавыя батарэі. Мне, як танкісту, не зусім зразумела: навошта іі ставіць паміж танкамі, калі ў «Тыграў» гармата наштам лепша, чым у тых батарэі? Малаверагодна і тое, што танкісты Лосіка ноччу знішчылі 10 танкаў ворага. Якім чынам, калі «Тыгры» і «Пантэў» былі ў акапах, а на нашых, ды і фашысцкіх, танках тады не было прыбараў начнога бачання? Воўс я зараз унушчыць маладому чалавеку, хто кажа праўду і хто ўсё ж такі першым увайшоў у Мінск? Разам увайшлі, толькі з розных бакоў.

Аляксандр Каваленя:

— Б'да яшчэ і ў тым, што асобныя негатыўныя факты падаюцца як тэндэнцыя. Згвалтавалі ў Германіі. Але ніхто не гаворчыць, што да савецкіх воінаў з удзячнасцю прыходзілі многія заходнія жанчыны. Усе здзіўляліся: такой распусцы ў нас не было. А яны кажучы пра колькасць згвалтаваных. Але ніхто чамусьці не гаворчыць пра тое, колькі салдат палягло. А нашы адносіны да ваеннапалонных? Сучаснаму пакаленню патрэбна ўнушыць ідэю: мы перамаглі не злосцю і помстай, мы перамаглі любоўю. Любоўю да маці, да родных, да сваёй Айчыны, да жыцця. Мы перамаглі ворагаў, бо былі больш высакароднымі, чым яны.

«ЗЛАЧЫНЕЦ НЕ МОЖА БЫЦЬ ГЕРОЕМ»

Аляксандр Каваленя:

— Упершыню за ўсю гісторыю Беларусі 70 гадоў жыве ў міры. Такага ніколі не было! Сёння ў Акадэміі навук разам з нашымі архіваістамі праводзіцца велізарная работа па навуковым асасаванні гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Аднак праблема ў тым, што нашы кнігі, дзе выкладзены дзяржаўны падыход і аб'ектыўнае асвятленне падзей вайны, выдаюцца тыражама максімум у 500 асобнікаў. У нашых апанентаў — 10 тысяч, найменш — 3 тысячы экзэмпляраў. І ўсё гэта — за кошт грантаў, якія фінансуюцца замежнымі спонсарамі. Яшчэ праблема ў тым, што мы, дзеці, унукі і праўнікі тых, хто змагаўся за перамогу, паддаёмся танным спекуляцыям, не адстойваем Перамогу продкаў.

Уладзімір Кузьменка:

— Зусім нядаўна на мяне выйшлі мае б'льшыя студэнты, ужо дарослыя людзі. Аказваецца, у іх разгарнуліся баі ў сацыяльных сетках з той нагоды, што нашы апазіцыйныя газеты інфармуоць аб прэзентацыі кнігі, якая выклікае шмат пытанняў. (Каб не рэкламаваць твор, яго назва не ўдакладняецца. — Аўт.) І воўс які мы «падарунак» атрымалі да 70-годдзя Вялікай Перамогі. Як піша адна з газет, тут расказваецца пра нацыянальны пантэон Беларусчыны, сабраны «300 партрэтаў герояў беларускай свабоды». Я наглядзеў гэтую кнігу. Тут сапраўды ёсць выдатныя людзі. Але хто тут побач з фронтавіком Васілем Бывакым, партызанам Алесем Адамовічам, з выдатным пісьменнікам Уладзімірам Караткевічам, Віталем Скалабанам, Грушавым і іншымі выбітнымі людзьмі? Вацлаў Іваноўскі — бургамістр Мінска, забіты савецкімі падпольшчыкамі, Кастусь Эзавітаў — да самага канца вайны начальнік галоўнага ваеннага ўпраўлення «Беларускай цэнтральнай рады», Францішак Кушаль — начальнік «Беларускай краёвай абароны» і камандзір брыгады СС «Беларусы», Юрка Віцьбіч — калабаранчыніцкі журналіст, які ў 1930-я гады даноўс і на сваіх таварышаў, тут Станіслаў Станкевіч — бургамістр Барысава, у часы кіравання якога немцы і калабаранцы знішчылі каля 10 тысяч яўрэйскага насельніцтва, Міхаіл Вітушка, які ладаў «новы парад» на Магілёўшчыне, Сміленшчыне і Браншчыне, Антон Адамовіч — яшчэ адзін вядомы калабаранчыніцкі газетчык, Барыс Рагуля, які на чале батальёна калабарантаў вёў зацятыя баі супраць партызан, і іншыя. Воўс яны — «300 спартанцаў Беларущчыны і беларускай свабоды»...

Сучаснаму пакаленню патрэбна ўнушыць ідэю: мы перамаглі не злосцю і помстай, мы перамаглі любоўю. Любоўю да маці, да родных, да сваёй Айчыны, да жыцця.

Аляксандр Каваленя:

— Пра што клопаюцца такія аўтары? Думаецца, адстаць нашу дзяржаўную незалежнасць? Яны проста выконваюць палітычны заказ.

Вячаслаў Селяменеў:

— Сёння няма асуджэння маршаў СС на дзяржаўным узроўні, бо, як мы ўжо казалі, палітыка стаіць на першым месцы. Заходняя краіны, Злучаныя Штаты Амерыкі ўдзяляюць таго, каб зрабіць Прыбалтыку ў Украіну антырасійскімі краінамі, гатовы закрыць вочы на усё, што там адбываецца, у тым ліку і на правы фашысцкіх тэндэнцыяў. Па-другое, не хапае канкрэтныкі. Возьмем хачя б аперацыю «Зімовае чараўніцтва». Мы выдалі зборнік дакументаў, дзе пацвярджаецца, што галоўнай ударнай сілай ў ёй былі 8 латышскіх паліцэйскіх батальёнаў. Былі там і немцы, але ўсё выконвалі латышы. Абодва бакі забітымі і параненымі страцілі ў аперацыі каля 200 чалавек. Пры гэтым забіта 13 тысяч мірных жыхароў, 10 тысяч вывезена на прымусовыя работы, прычым у Прыбалтыку. Пасля вайны гэтым людзям не было куды вяртацца: Асвейскі раён быў пераўтвораў у пустыню. І яны засталіся ў Прыбалтыцы. Жылі спакойна да распаду Савецкага Саюза. Пасля іі пазабываюцца грамадзянства і яны становяцца акупантамі. І як на гэта зрагавала Еўропа? Усе закрылі вочы. Калі расіяне падрыхтавалі выстава пра лёс гэтых дзяцей, якія пацярпелі падчас аперацыі «Зімовае чараўніцтва», латышы пазвалі дырэктара фонду «Гістарычная памяць» права ўезду ў Латвію. А калі выстаўку павезлі ў Парыж, прыбалты зрабілі усё, каб не дапусціць яе дэманстрацыі.

Яраслаў Бязлепкін:

— Нагадаю, у мінулым годзе на сесіі Генеральнай Асамблеі ААН праходзіла галасаванне

па рэзалюцыі аб барацьбе з гераізацыяй нацызму. Супраць гэтай рэзалюцыі прагаласавалі тры краіны: ЗША, Канада і Украіна. А тая еўрапейская краіны, якія ў 1944 — 1945 гадах былі вызвалены Чырвонай Арміяй, у тым ліку Аўстрыя, Германія, Венгрыя, Польшча, Чэхія, увогуле ўстрымаліся. І гэтым усё сказана.

Уладзімір Кузьменка:

— Не лішнім будзе нагадаць і пра тое, што больш складана ў Прыбалтыцы было ў 1940 годзе. Не так проста «увараліся», «акупіравалі»... Савецкая ідэя ў 1930-я гады была прыцягальнай. Левыя сілы прыбалтыйскіх рэспублік узялі курс на збліжэнне з Савецкім Саюзам, усталяванне савецкай улады ў сябе. Хто будзе цяпер спрачацца, што было эсэсаўцы ў Прыбалтыцы? Але ж былі і левыя. Былі сярэд латышоў калабаранчыністы, але былі і савецкія партызаны. Сёння пра гэта ніхто чамусьці не кажа. І шчэ што важна. Воўс яны маршыруюць, зараз яны героі. А хто яны былі на самай справе тады? Дапаможнымі войскамі для нямецка-фашысцкіх войскаў, нічога не ведаючы, што там у Гітлера-Гімлера-Бормана ў галаве. А ў тым у галавах былі генеральныя план «Ост», згодна з якім ніякіх незалежных прыбалтыйскіх дзяржаў немцы не збіраліся дапускаць. Толькі нямецкая калінацыя планавалася. Так што гармітаным мясам гэтыя эсэсаўцы былі, а не нацыянальнымі героямі.

Вячаслаў Даніловіч:

— Злачынец не можа быць героем. Калі такое адбываецца, то гісторыя паўтараецца. Глядзіце, да чаго ў рэшце рэшт прыйшла Германія са сваёй нацысцкай палітыкай. І тое, што мы бачым сёння ва Украіне — краіна фактычна раскола, адбываюцца ваенныя дзеянні, назіраецца супрацьстаянне грамадства, эканоміка ў заняпадзе — гэта ўрок гісторыі.

«НЕАБХОДНА, КАБ ПАДРАСТАЮЧАЕ ПАКАЛЕННЕ ДАКРАНАЛАСЯ ДА СВАЁЙ ЖЫВОЙ ГІСТОРЫІ»

Наталля Яцкевіч:

— Як толькі адзначаецца чарговы б'льшай вызвалення або перамогі, усе накіроўваюцца ў музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. І часам, давайце казаць шчыра, такія сустрачы ў б'льшым будынку, ды і зараз, носяць фармальны характар. Няхай гэтыя экскурсіі будзе менш, але каб яны западалі, што называецца, у душы.

Вячаслаў Даніловіч:

— У нас, у адзінай краіне Снд, у вышэйшых навукальных установах па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны чытаецца спецкурсы, у школах па гэтай тэме праводзіцца факультатывныя заняткі. Ідэяў чалавечы, калі мы гэта згубім. Але толькі намаганні гісторыкаў недастаткова, калі не будзе сістэмнай працы і ўзаемадзеяння вучоных, грамадства, сродкаў масавай інфармацыі, адукацыйнай сістэмы. На Захадзе такая праца актывна ўвядзена, і, калі мы гэтага не будзем рабіць у сябе, нам не будзе чаго ім супрацьстаяць. Школьнік зойдзе ў інтэрнэт, паглядзіць тры публікацыі, якія ачаряюць нашу Вялікую Перамогу. Б'льшаспрачана, на вайне ўсё было, але не толькі адмоўнае. Было шмат гераічнага, чым мы можам ганарыцца і што неабходна прапагандаваць. Таму было б добра, каб нашы абагульняючыя працы па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны хоць па адным экзэмпляры трапілі ў кожную бібліятэку, школу, ВНУ, тэхнікумы. Трэба пашырць прысутнасць у інтэрнэт-прасторы, прадстаўляць там свае публікацыі, актывна ўдзельнічаць у дыскусіях. Аднак, паўтаруся, гэта праца павінна быць сістэмнай.

Наталля Яцкевіч:

— Што тычыцца музейнай экспазіцыі, то трэба яе пашырчаць. Калі гаварыць пра латышоў, то казаць не толькі пра тых, хто знішчыў нашу насельніцтва ў складзе карных атрадаў гітлераўцаў, а і ўдакладняць, што былі і такія, які латойка Марыэта Мельніквіцэ, латыш Імант Судмаліс, якія гераічна загінулі. У 1970—1980-х гадах (памятаю сябе маладым экскурсаводам) мы нічога не казалі пра калабаранцаў, бо мала што ведалі. На фотаздымку першага публічнага катавання стаяць літоўцы. Загачыца аддзела Вера Сяргееўна Раманюска, якая перабыла акупацыя і была ўдзельніца падполнага і партызанскага руху, нас папярэдвала: аб тым, што гэта літоўцы, расказваць не трэба. Падтрымлівалася святае паніцце с'бруоўства народаў вялікага Савецкага Саюза. Усё рэзка змянілася пасля распаду СССР. Я ведаю, што ў літоўскіх музеях экспазіцыя пра гісторыю пасля 1940 года была знята — савецкі перыяд іх увогуле не цікавіў. Затое з'явіліся экспанаты «лясных братоў». І гэта ж людзі ў гады савецкай улады захоўвалі свята для сябе рэчы. І першай чаргу, калі яны змаглі ўсё гэта паказаць шырокай аўдыторыі ў дзяржаўным музеях. Таму сёння аўтары і СМІ, і музеі, што зараз на вастры гэтай ідэалагічнай барацьбы, — пал'бяльчы навуковую работу і рабіць яе папулярнай для ўсіх.

Аляксандр Каваленя:

— І гэта правільна, бо ў нашай краіне, фактычна адзінай на постсавецкай прасторы, у найскладанейшых эканамічных умовах пабудаваны музей еўрапейскага, нават сусветнага, узроўню. Больш няма ніводнай краіны ў свеце, дзе б столькі музеяў было створана ў школах. Напрыклад, у Гродзенскай вобласці ў кожнай

школе — музей. Калі не па вайне, то існуе экспазіцыя, якая адлюстроўвае гісторыю Вялікай Айчыннай вайны ў тым ці іншым краі.

Вячаслаў Селяменеў:

— Адна справа расказваць пра вайну, іншая — зрабіць тую ж моладзь удзельніцай працы вывучэння вайны. Сёння жыцьця 9 тысяч сведак знічэння гітлераўцаў вёсак. Давайце арганізуем запісы ўспамінаў, прыцягнем да гэтай справы студэнтаў, калі малады чалавек далучыцца да гэтага сам, ён хутчэй засвоіць інфармацыю.

Аляксандр Каваленя:

— Сапраўды, сёння неабходна запісаць успаміны ўдзельніцаў і сведак вайны. Дзіцячая памяць, як губка, убірае ў сябе ўсё падзеі. Так прасцей можна адчуць усю трагедыю беларускага народа. І гэта будзе лепш, чым праслухаць 10 лекцыяў. Там неабходна ўзмацніць краязнаўчую работу ў школах і ВНУ, каб падрастаючае пакаленне дакраналася да сваёй жывой гісторыі.

Наталля Яцкевіч:

— Толькі не зусім тую краязнаўчую работу, якая была добра наладжана ў савецкай гады. Зноў-такі трэба пачынаць з сям'і. Не так даўно ў музей прынеслі групавы фотаздымак партызану малады чалавек і папрасіў дапамогі знайсці на здымку свайго прадзеда-партызана, даведацца яго імя. Атрымліваецца, ужо прыйшоў тае пакаленне, якое нават у сваёй сям'і не ведае таіх, здаецца, звычайных рэчаў.

Мне даводзілася б'ваць у Берліне, і я проста здзіўляюся воўс чаму. Немцы — пераможаная нацыя, але ў іх па ўсім горадзе ёсць публічныя памятныя месцы, звязаныя з Другой сусветнай вайной. Звычайныя грамадскія прыпынкі. Акрамя раскладу руху аўтобусаў, там змешчана невядомая інфармацыя пра тое, што было ў гэтым месцы. М'яне ўразіў адзін будынак, на які ўпала бомба. Там нічога не сталі аднаўляць, пакінулі ўсё як было. Але побач павесілі таблічкі, у якіх напісалі імяны ўсіх загінулых. Тое ж маглі б зрабіць і мы. Не толькі ў выглядзе мемарыяльных таблічак на дамах вядомым людзям, Героям Савецкага Саюза. Стаялі б людзі на аўтобусных прыпынках або каля адрэшных тумбаў і чыталі, што тут было. Напрыклад, на вуліцы Шырокай (зараз Куйбышава), дзе размяшчалася канцэнтрацыйны лагер. Вядома, трэба працаваць больш сумесна з аддзелам культуры Мінгарвыканкама.

Вячаслаў Даніловіч:

— У выхаванні патрыятызму трэба выкарыстоўваць і сучасныя сродкі. У тым ліку камп'ютэрныя гульні, якія прапагандаюць ваенны перамогі савецкага народа. Не трэба гэтага баяцца. Шмат зрабілі ў гэтым кірунку распрацоўшчыкі гульні «Танкі», якія папулярныя нашу савецкую тэхніку, так званую зброю перамогі. Таксама варта прыцягваць моладзь да ваенна-спартывных гульняў — да таго, што загартоўвае характар, вучыць пераадоўваць цяжкасці. Нядарна стварыць клубы патрыятычнага выхавання. У краіне існуюць і кадраўныя класы. Гэты вопыт неабходна пашырчаць, знаходзіць новыя формы, ісці ў саў з часам, з тым, як рухаецца і развіваецца сучасная моладзь.

«ЗАБОРОНА — ПАЛІТЫКА БЯЗДАРНЫХ»

Аляксандр Каваленя:

— Шмат дыскусій у апошні час разгарнулася наконт таго, ці варта за фальсіфікацыю падзей Вялікай Айчыннай вайны ўводзіць адміністрацыйную і нават крмынальную адказнасць. Чаму б і не? Воўс з'явілася гэтая кніга. Для мяне, як гісторыка, чым больш кніг, тым лепш. Але калі ў такой літаратуры побач з выбітнымі дзеячамі Беларусі калабаранчыністаў паказваюць як нацыянальных герояў, гэта свядомы падрыў нацыянальных устояў. І тут ідзе размова ўжо пра маральную адказнасць, якой, атрымліваецца, у нас няма.

Наталля Яц

ТАКІХ БЯРУЦЬ У КАСМАНАЎТЫ!

Якія камандзіровачныя ў касманаўтаў, на якую суму іх страбуюць? На гэтыя і іншыя пытанні «Звязда» адказаў Алег Арцём'ев. Ён летась здзейсніў палёт у космас.

Алег Германавіч, якога часта называюць беларуска-расійскім касманаўтам, ненадоўга завітаў у Віцебск. Тут жыўць яго бацькі. Дарэчы, калі быў у космасе, яго мама Вольга Мікалаўна паабяцала мне першаму з журналістаў перадаць, што сын прыехаў. Слова сваё стрымала. Запрасіла на сумеснюю прагулку сястра касманаўта.

Сустрэліся ў раёне плошчы Перамогі. Касманаўт прагульваўся з жонкай Ганнай і амаль 5-гадовым сынам Савелем, сястрой Таццянай, яе мужам Іванам і іх дзецьмі. Вырашылі наведаць дзіцячы забаўляльны цэнтр. Пакуль дзятва весела бавіла час пад наглядом дарослых, гутарылі.

Паколькі ў інтэрнаце можна прачытаць нават пра дробныя нюансы жыцця касманаўтаў, пятаўся ў сурзамоўцы пра яго асабісты ўражанні.

— Алег Германавіч, у госці да бацькоў прыехалі або ў Беларусі парэлепа на службовых справах?

— У службовай камандзіроўцы. Запрасілі выступіць перад студэнтамі Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П.М. Машэрава. І школу ў аграгарадку Ноўка (недалёка ад Віцебска. — Аўт.) наведаю. Там працуе астранамічны гурток. Пакажу спачатку невялікі фільм пра палёт. Потым буду адказваць на пытанні. Так звычайна ў нас сустрачы і адбываюцца. Яны — частка працы па папулярызаванні касманаўтыкі... А ў мінулы раз быў у Віцебску прыкладна за тры месяцы да палёту. Стартваў касмічны карабэль 26 сакавіка. А пасадка адбылася 11 верасня 2014 года. Палёт доўжыўся 169 дзён.

— А жываце які вы па ліку касманаўт з вядоўцаў Зямлі?

— Калі па спісе савецкіх і расійскіх касманаўтаў, 118. У тым спісе і трое з Беларусі: Клімук, Кавалёнак і Навіцкі. Я не супраць, калі мяне называюць расійскім касманаўтам, які звязаны з Беларуссю. Мой бацька Герман Аляксеевіч — ваш зямляк. Ён нарадзіўся ў пасёлку Друя Браслаўскага раёна. Бацькі жывуць у Віцебску з пачатку 1990-х гадоў. Так, у доме на вуліцы Цітова. Я нарадзіўся ў Рызе. Сярэдняю школу скончыў у горадзе Ленінск (цяпер Байканур. — Аўт.). Бацька ж мой ваенным быў, таму часта пераязджаў...

— А колькі, калі не сакрэт, зарабляе касманаўт?

— 77 тысяч рублёў — у мяне такі аклад на Зямлі. Калі ў космасе, камандзіровачныя налічваецца: ад 300 да 400 долараў у суткі — у залежнасці ад таго, чым займаешся. Выходзіш у адкрыты космас або так працуеш — усё ўлічваецца... За адзін палёт кватэру не купіш. Злятэў, ну і... пакуль даўгі раздаў. Каб кватэру купіць, трэба яшчэ раз ляцець (усміхаецца).

— А жонка ваша працуе?

— Пакуль не, бо гадуе дзіця. Яна скончыла інстытут сэрвісу, таваразнаўца. Жонкі тых, хто раней быў залічаны ў атрад, паспелі на працу ўладкавацца ў «Зорным»... Хо і пазней — у Маскву трэба на работу ехаць або ў Каралёў. А да Масквы ў адзін бок 2,5 гадзіны на аўто. Цяжкавата...

— Дарэчы, упэўнены, чытачкам будзе асабліва цікава ведаць: дзе халастыя касманаўты знаёмяцца з патэнцыйнымі жонкамі?

— З Ганнай пазнаёміўся падчас спецыяльнай парашутнай падрыхтоўкі касманаўтаў. Яе тата быў кіраўніком скачкоў. Так, яна пару разоў скакала, і гэтага ёй хапіла (усміхаецца).

— Наўзона, страбуюць касманаўта перад палётам?

— Абязкова! На якую суму, не памятаю, бо перад палётам не ўчытваюся ў тое, што падпісаў. І калі паступаю ў атрад, страхавалі. Калі ў мяне ў працэсе трэнеровак быў рызрук Ахілава сухажылля, выпалілі калі 20 тысяч долараў. Потым за траўму — зашывалі парэз галавы — атрымаў прыкладна 2000 долараў.

— А страшна было ляцець? Былі падчас палёту сітуацыі на мяжы паміж жыццём і смерцю?

— Вядома, у нармальнага чалавека пачуццё страху павінна быць. Але, калі доўга рыхтуешся, тады не страшна, бо ведаеш, што цябе чакае... Для кандыдатаў у касманаўты там і распрацавалі спецыяльныя віды падрыхтоўкі. Есць і спецыяльная парашутная, якая якраз дазваляе сябе паводзіць стрымана ў складаных сітуацыях. Без звычайнага было б страшнавата.

— Наўзона, касманаўт пасля палёту атрымлівае ўзнагароду, кватэру?

— Ордэн не атрымаў. Жыву з жонкай і сынам у інтэрнаце кватэрнага тыпу — за 25 кіламетраў ад «Зорнага гарадка». У нас там аднапакаёвая з усімі выгодамі. Так, пры саваёй уладзе касманаўтам давалі жыллё, дачу, «Волгу». Зараз мы жывём, як бы скажаць (здумваюся), пры капіталізме, таму...

— А колькі, калі не сакрэт, зарабляе касманаўт?

— 77 тысяч рублёў — у мяне такі аклад на Зямлі. Калі ў космасе, камандзіровачныя налічваецца: ад 300 да 400 долараў у суткі — у залежнасці ад таго, чым займаешся. Выходзіш у адкрыты космас або так працуеш — усё ўлічваецца... За адзін палёт кватэру не купіш. Злятэў, ну і... пакуль даўгі раздаў. Каб кватэру купіць, трэба яшчэ раз ляцець (усміхаецца).

— А жонка ваша працуе?

— Пакуль не, бо гадуе дзіця. Яна скончыла інстытут сэрвісу, таваразнаўца. Жонкі тых, хто раней быў залічаны ў атрад, паспелі на працу ўладкавацца ў «Зорным»... Хо і пазней — у Маскву трэба на работу ехаць або ў Каралёў. А да Масквы ў адзін бок 2,5 гадзіны на аўто. Цяжкавата...

— Дарэчы, упэўнены, чытачкам будзе асабліва цікава ведаць: дзе халастыя касманаўты знаёмяцца з патэнцыйнымі жонкамі?

— З Ганнай пазнаёміўся падчас спецыяльнай парашутнай падрыхтоўкі касманаўтаў. Яе тата быў кіраўніком скачкоў. Так, яна пару разоў скакала, і гэтага ёй хапіла (усміхаецца).

— Наўзона, страбуюць касманаўта перад палётам?

— Абязкова! На якую суму, не памятаю, бо перад палётам не ўчытваюся ў тое, што падпісаў. І калі паступаю ў атрад, страхавалі. Калі ў мяне ў працэсе трэнеровак быў рызрук Ахілава сухажылля, выпалілі калі 20 тысяч долараў. Потым за траўму — зашывалі парэз галавы — атрымаў прыкладна 2000 долараў.

— А страшна было ляцець? Былі падчас палёту сітуацыі на мяжы паміж жыццём і смерцю?

— Вядома, у нармальнага чалавека пачуццё страху павінна быць. Але, калі доўга рыхтуешся, тады не страшна, бо ведаеш, што цябе чакае... Для кандыдатаў у касманаўты там і распрацавалі спецыяльныя віды падрыхтоўкі. Есць і спецыяльная парашутная, якая якраз дазваляе сябе паводзіць стрымана ў складаных сітуацыях. Без звычайнага было б страшнавата.

— Наўзона, касманаўт пасля палёту атрымлівае ўзнагароду, кватэру?

— Ордэн не атрымаў. Жыву з жонкай і сынам у інтэрнаце кватэрнага тыпу — за 25 кіламетраў ад «Зорнага гарадка». У нас там аднапакаёвая з усімі выгодамі. Так, пры саваёй уладзе касманаўтам давалі жыллё, дачу, «Волгу». Зараз мы жывём, як бы скажаць (здумваюся), пры капіталізме, таму...

— А колькі, калі не сакрэт, зарабляе касманаўт?

— 77 тысяч рублёў — у мяне такі аклад на Зямлі. Калі ў космасе, камандзіровачныя налічваецца: ад 300 да 400 долараў у суткі — у залежнасці ад таго, чым займаешся. Выходзіш у адкрыты космас або так працуеш — усё ўлічваецца... За адзін палёт кватэру не купіш. Злятэў, ну і... пакуль даўгі раздаў. Каб кватэру купіць, трэба яшчэ раз ляцець (усміхаецца).

— А жонка ваша працуе?

— Пакуль не, бо гадуе дзіця. Яна скончыла інстытут сэрвісу, таваразнаўца. Жонкі тых, хто раней быў залічаны ў атрад, паспелі на працу ўладкавацца ў «Зорным»... Хо і пазней — у Маскву трэба на работу ехаць або ў Каралёў. А да Масквы ў адзін бок 2,5 гадзіны на аўто. Цяжкавата...

— Дарэчы, упэўнены, чытачкам будзе асабліва цікава ведаць: дзе халастыя касманаўты знаёмяцца з патэнцыйнымі жонкамі?

— З Ганнай пазнаёміўся падчас спецыяльнай парашутнай падрыхтоўкі касманаўтаў. Яе тата быў кіраўніком скачкоў. Так, яна пару разоў скакала, і гэтага ёй хапіла (усміхаецца).

— Наўзона, страбуюць касманаўта перад палётам?

— Абязкова! На якую суму, не памятаю, бо перад палётам не ўчытваюся ў тое, што падпісаў. І калі паступаю ў атрад, страхавалі. Калі ў мяне ў працэсе трэнеровак быў рызрук Ахілава сухажылля, выпалілі калі 20 тысяч долараў. Потым за траўму — зашывалі парэз галавы — атрымаў прыкладна 2000 долараў.

— А страшна было ляцець? Былі падчас палёту сітуацыі на мяжы паміж жыццём і смерцю?

— Вядома, у нармальнага чалавека пачуццё страху павінна быць. Але, калі доўга рыхтуешся, тады не страшна, бо ведаеш, што цябе чакае... Для кандыдатаў у касманаўты там і распрацавалі спецыяльныя віды падрыхтоўкі. Есць і спецыяльная парашутная, якая якраз дазваляе сябе паводзіць стрымана ў складаных сітуацыях. Без звычайнага было б страшнавата.

— Наўзона, касманаўт пасля палёту атрымлівае ўзнагароду, кватэру?

— Ордэн не атрымаў. Жыву з жонкай і сынам у інтэрнаце кватэрнага тыпу — за 25 кіламетраў ад «Зорнага гарадка». У нас там аднапакаёвая з усімі выгодамі. Так, пры саваёй уладзе касманаўтам давалі жыллё, дачу, «Волгу». Зараз мы жывём, як бы скажаць (здумваюся), пры капіталізме, таму...

Журналісты вызначылі, хто самы хуткі

Прадстаўнікам сродкаў масавай інфармацыі не ўпершыню спаборнічаць у хуткасці, якая ў іх павінна быць прафесійнай якасцю. Але іншым разам яны робяць гэта не на старонках выданняў, на ТВ, радыё або анлайн, а на сапраўднай гоначнай трасе. Днямі ў Мінску прайшлі спаборніцтвы па картынгу сярод журналістаў, у якіх паўдзельнічалі і супрацоўнікі газеты «Звязда».

Арганізатары пранавалі выявіць найлепшых хлопцаў і дзюччыну сярод прадстаўнікоў сродкаў масавай інфармацыі. Адгукліўшы больш як 40 выданняў, і звыш 80 удзельнікаў селі за руль картаў. Маторы раўні, тармазы скрыпелі, баліды амаль лёталі, глядзчы хваралі — не «Формула», вядома, але і тут жарскі кіпелі. Усе хацелі калі не перамагчы, дык паказаць добры вынік, а некаторыя былі рады, што і да

Іван КУПАРВАС.

фінішу даехалі — кожнаму сваё. Пасля падзеі можна з упэўненасцю сказаць, што мерапрыемства атрымалася: на гонках панавала сяброўская атмасфера, здаровы спартыўны азарт, гучала добрая музыка, смачна частавалі. Сярод гэсцей раз-пораз мільгацелі беларускія «селебрыці», яны былі і проста гэсцямі, і прымалі ўдзел у правядзенні мерапрыемства. У выніку перамогу атрымалі прадстаўнікі партала Relax.by і кампаніі Wargaming.net. Дарэчы, за найлепшае асяветленне падзеі арганізатары вырашылі прэзентаваць журналістам паездку ў Кітай, так што за выдатную працу часта можна атрымаць і выдатную ўзнагароду.

Касманаўт з сынам.

палёту ў космас... У мяне ж вялікае жаданне зноў туды. Цягне!

— Як праходзіць дзень у космасе?

— Устаём у 6 гадзін. Жывём па Грынвічу. У нас восьмігадзінны працоўны дзень. Але, здарэцца, бо ўсе кладуцца і ўстаюць у адзін час. Пасля сніданання выходзім на сувязь з Зямлёй, каб ўдакладніць, што рабіць... Хаця да працы рыхтуешся з вечара, бо трэба знайсці абсталяванне, якога шмат. Так, у «базе» распісана, дзе што знаходзіцца. Але, здарэцца, што «губляецца» нешта, бо можа адляцець з прычыны бязважкасці. Таму з вечара і трэба знайсці. І на гэта шмат часу траціцца... З восьмі гадзін працы дзве — на фізікультурную. Яна неабходна, каб быць у форме, у нармальным стане вярнуцца дамоў. Гадзіна — на бегавую дарожку, столюк ж — на сілавы або велатэрнажор. Бязважкасць — небяспечная штука. У арганізм праходзяць незваротныя змены: у сардэчна-сасудзістай, у касцяной, імуннай сістэмах. Быў выпадак, калі савецкіх касманаўтаў, якія ляталі без фізічных нагрузак, ледзь, як кажучы, адкачалі... Яшчэ ёсць на борце ліст задач, якія можна выконваць або не.

— Гэта які?

— Неякія эксперыменты можна праводзіць па жаданні. дадатковы рамонт. Але, паверце, ніхто ў космасе не б'е бібікі. Усе стараюцца як мага больш карыснага зрабіць. У прыватнасці эксперымент «Касмічны ўраган» — для прагназавання экалагічных катастроф, катаклізмаў. Яго робіш і фатаграфуеш... Падчас нашага палёту было заданне «Раскосмос»: вясці бляд у сацыяльных сетках для папулярызавання касманаўтыкі.

— Дык, мы — амаль што калегі! Вы, значыць, касмічны блогер?

— Ну... (смяецца). — Прабачце за несур'ёзнае пытанне: «талеркі ў космасе бачылі? Між іншым, падчас падрыхтоўкі да палёту ці вучаць, як правільна «выходзіць на кантакт» з прышэльшчам?

— Зусім незразумелага не бачыў. Я пра тое, чаму б не было тлумачэння. Бачыш нешта, а потым высвятляецца, што гэта — звычайнае касмічнае смецце. А яго ў космасе поўна. Напрыклад ляціць «аб'ект». Здаецца, быццам бы «колер мяняе», «сигнал падае». А вулган Сонца змяняецца — і разумеш, што, як вы кажаце, «талерка» — кавалек цэпаізаляцыі нейкай станцыі...

Наконкі магчымага кантакту, у нас усюды апаратура. Трэба спачатку фота і відэа зрабіць, а толькі потым «рыхтавацца кантактаваць». Трэба ж пакінуць дакументальны «матэрыял», каб потым паглядзець, што з таёй стала: адразу з'ялі ці пазней (жартуе).

— Ці замінілася ваша ўспрыманне, разуменне жыцця пасля палёту?

— Дабрышым стаў. — Наўжо злы былі?

— Ды не... Спакайнейшым становіцца. Разуменьне, што праграму мінімум выканаў: злятэў і ў адкрытым космасе пабыў. — З'явілася адчуванне, што жыццё дадзена недарма? Выбачайце, што іранізую.

— І так недарма, калі ў цябе дзеці ёсць... Адчуў, што зрабіў невялікі ўнёсак у тое, каб людзі і далей ляталі. Паглядзець у космасе што і як. Цяпер трэба думаць: як высаджавацца на Месяц, на Марс. Калі сам, можа, не паспею, дык мае досвед, веды і навыкі спатрэбяцца, каб іншым дапамагчы гэта зрабіць.

Аляксандр ПУКШАНСКІ

Даты Падзеі Людзі

6 МАЯ — пачатак паходу князя Ігара Святаслава на полаўцаў.

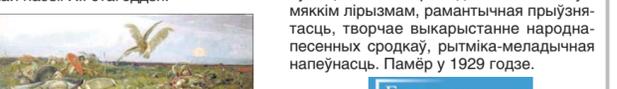
1185 год — пачатак паходу князя Ігара Святаслава на полаўцаў. «Тайны Божыя нікто же не весть, а знаменію Творец — Бог і воему миру своему. А нам што створит Бог, — или на добро, или на наше зло, — а то же нам видити». Такія словы сказаў Ігар Святаславіч, князь Ноўград-Северскі, палышоўшы са сваім войскам да берагоў Данца. Яшчэ на самым пачатку паходу на полаўцаў руская дружина заўважыла надобрыя прыродныя сілы. Аднак князь палічыў заўчаснае вяртанне дадому больш ганебным, чым смерць на полі бою. Як вядома з летапісаў, гэты паход не прынёс славы войска князя Ігара. Першая сустрэча з полаўцамі скончылася перамогай рускіх, але на берагах Каляна (Кагальнік) Ігар быў акружаны ордамі полаўцаў. Большая частка войска папегла на полі бітвы, а князі з рэшткамі дружын былі ўзяты ў палон. З яго Грыгукі, пакінуўшы ў полаўцаў свайго сына Уладзіміра. Гэты паход Ігара Святаславіча паслужыў асновай для «Слова пра паход Ігараў», выдатнага помніка старажытна-рускай паэзіі XII стагоддзя.

1904 год — нарадзіўся (вёска Нізок, цяпер Уздзенскі раён) Паўлюк Трус (Павел Адамавіч Трус), беларускі паэт. У 1928-1929 гг. вучыўся ў БДУ. З 1925-га — член літаратурнага аб'яднання «Маладняк». У 1927-1928 гг. працаваў у гомельскай газеце «Палеская праўда». Аўтар зборнікаў «Вершы», «Вятры буйныя», паэм «Астрожскі», «Юны барачыць» і іншых. Пісаў сатырычныя вершы, гумарыстычныя вершаваныя аповяды. Пазіі Паўлюка Труса ўласцівы спалучэнне публіцыстычных грамадзянскіх матываў з мяккім лірызмам, романтичнай прыўзнятасцю, творчае выкарыстанне народна-песенных сродкаў, рытміка-меладыйнага напеўнасці. Памёр у 1929 годзе.

Было сказана

Казімір КАМЕЙША, паэт, перакладчык: Трэба ісці, не верачы адолю. Завалы рушыць і вышынні браць, І цішыні нідзе не давярцае.

1765 год — распачата будаўніцтва Агінскага канала, які злучыў

СЁННЯ Месяц

Сонца

Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск — 5.24	20.49	15.25
Віцебск — 5.09	20.44	15.35
Магілёў — 5.14	20.39	15.25
Гомель — 5.17	20.30	15.13
Гродна — 5.41	21.04	15.23
Брэст — 5.47	20.58	15.11

Фота Навіна НІКАЛАЕВА.

ЗАЎТРА Геамагнітная ўзрушэнні

Геамагнітная ўзрушэнні

ГРОДНА	ВІЦЕБСК	МАГІЛЁЎ
750мм рт.сл. +7..+9°C +17..+19°C	749мм рт.сл. +9..+11°C	744мм рт.сл. +8..+10°C
МІНСК 739мм рт.сл. +9..+11°C +16..+18°C	749мм рт.сл. +9..+11°C	747мм рт.сл. +8..+10°C +12..+14°C
БРЭСТ 749мм рт.сл. +8..+10°C +18..+20°C		

Абазначэнні: — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў — невялікія геамагнітныя узрушэнні — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА +17..+19°C	КІЕЎ +13..+15°C	РЫГА +17..+19°C
ВІЛЬНЮС +17..+19°C	МАСКВА +13..+15°C	С.ПЕЦЯРБУРГ +11..+13°C

ПАВАЖАННЫЯ ВЕТЭРАНЫ, КАЛЕТЫ І ПАРТНЕРЫ!
Віншум Вас са святам, прысвечаным 70-й гадавіне Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне.
Дзень Перамогі — гэта вялікае ўсенароднае свята. У памяці кожнага з нас назаўсёды застаецца вайсковая доблесць людзей, якія абаранілі родную зямлю. У гэты святочны дзень жадаем усім мошнага здароўя, даўнага шчасця, дабрабыту і мірнага неба над галавой.
Адміністрацыя Гіракам ААТ «СЦГ «Заходні» Брэсцкага раёна»

З ДНЁМ СВАТОЧНЫМ ПЕРАМОГІ!
Ад усеі душы віншую ветэранаў вайны і працы, усіх працаўнікоў былога калгаса «Перамога»

370-годдзем вялікай Перамогі – 9 Мая.
Нам не забыты і больш за дзвеце вясюлюцаў Відамянскага сельскага Савета, якія загінулі або прапалі без вестак у гады ваеннага ліхалецця.

З днём святочным Перамогі, Нашы шаноўныя ветэраны!
Сяброў тваіх няма ўжо многіх, Ды шмат людзей душыўных ран.

Няхай бяскончым будзе шчасце — Гарыць асечкаў у акне, Унукаў шмат — у каменнай хаце Зуемішай людзям і вясне.

З павагай, Сарцеі ШАЛЫПУК, дырэктар ААТ «Агра-Турна» Камінецкага раёна

СА СВАЯТАМ ПЕРАМОГІ, ЗЕМЛЯКІ!
Жыхары вялікіх і маленючых вёсак нашага сельскага Савета не дачакаліся з франтоў Вялікай Айчыннай вайны сваіх мужоў да ўсёго, самых блізкіх людзей. А гэта былі чалавек, найбольш — з Галоўчыцы, Сулівава, Валаўля, Караліна, Гурак і іншых населеных пунктаў. Многія з іх пахаваны ў Польшчы, Чэхаславакіі ды Германіі, ва Усходняй Прусіі.

Нямала і такіх ветэранаў, якія пасля Вялікай Перамогі аднаўлялі нашы вёскі, сумленна працавалі ў першых пасляваенных калгасах, потым — у саўгасе «Заказельскі».

Ад шчырага сэрца віншум нашых вясюлюцаў з 70-годдзем Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Жадаем усім вам, і ў першую чаргу ветэранам вайны і працы ў роднай гаспадары, светлага сямейнага шчасця, дабрабыту ў працоўнай будні і ў святы, аптымізму ў жыцці, мірнага неба над галавой, трывалася здароўя і шчодрага, як родная ніва, даўгалецця на заказельскай зямлі.

З павагай, Андрэй Мікалаевіч КУНАХАВЦЕ, дырэктар КСУП «Племзавод «Заказельскі», Сцяпан Міхайлавіч ВАЖЫНСКІ, старшыня выканкама Заказельскага сельскага Савета

ЗВУК народнай культуры
ад Янкі Крука і Алены Катковіч

НОЧ. На працягу шматлікіх стагоддзяў у чалавечай свядомасці ноч — час, пазабудзены сонечнага святла, сама загадкавая і таёмная частка сутак — выклікала страх перад невядомым, сіламі цэмы і зла. У той жа час ноч — час адпачынку, аднаўлення сіл, зараджання новага жыцця на Зямлі: «Прышла чорная маці, усіх паклала спаці».

Сімвалам ночы часцей за ўсё выступала сава, якая сваім крыкам абвішчала надходзіць цэмы.

Час, праведзены без сонечнага святла, а на працягу года ён мае пэўнае часовае значэнне, людзі надзялялі яе станоўчымі, так і адмоўнымі характарыстыкамі: «светлая» ці «ціхая», «кароткая», ці «доўгая» ноч, «ноч жахаў». Пра тых, хто ажаныўся лям, казалі: «Як беднаму жаніцца, дык і ноч кароткая».

У традыцыйнай культуры вельмі высокім статусам надзелена калядная ноч. Лічылася, што ў прамежку ад 2 да 5 гадзін раніцы раскрываюцца нябёсы: у гэты час

Раковская птушцафабрика **РЕАЛІЗУЕТ НАСЕЛЕНІЮ**
ИНДУШАТ Биг-6 (Польша), ЦЫПЛЯТ КУР НЕСУШЕК (Хайсекс), ИНДУКОВ (90 дней), КУР НЕСУШЕК (Хайсекс) 360 дней.
МТС (8029) 573 36 22, Velcom (8029) 152 03 53.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь
РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ